

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ
ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

A'

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΜΟΝΗΣ ΚΟΥΤΑΟΥΜΟΥΣΙΟΥ *

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ (1830 κ.έ.)

"Οπως ἐδήλωσα καὶ στὴν εἰσαγωγὴ (βλ. 'Ελληνικὰ 21 [1968] 111 καὶ 347), ἀπὸ τὰ ἀκατάγραφα χρφ τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου ξεχώρισα τὰ ἐντελῶς νεώτερα, δηλ. τὰ γραμμένα μετὰ τὸ 1830 περίπου· εἶναι οἱ ἀριθμοὶ 146-283, ποὺ τὴν κάπως συνοπτικότερη περιγραφή τους δίνουμε ἀμέσως παρακάτω. "Τστερ" ἀπὸ τοὺς πρώτους 48 ἀριθμοὺς (1. ἀρ. 146-193) χειρογράφων συμμείκτου περιεχομένου, ὅπου δὲν γίνεται καμιὰ εἰδολογικὴ κατάταξη, ἀλλὰ ἀκολουθεῖται (ὅπως ἔγινε καὶ στὸν κυρίως κατάλογο) ὁ αὖτων ἀριθμὸς κατατάξεως τῆς μονῆς, στὰ ὑπόλοιπα ἔγινε κάποιο εἰδολογικότερο ξεχώρισμα:

2. (ἀρ. 194-198). Κατάλογος χειρογράφων καὶ βιβλίων τῆς μονῆς καὶ ἄλλα σχετικά.

3. (ἀρ. 199-222). Χειρόγραφα ποὺ γράφτηκαν ἀπὸ τὸν Ἰωάνσαρ 'Αγιαννανίτη (ύστερα ἡγούμενο Κουτλουμουσίου) καὶ κυρίως ἀπὸ τὸν ὑποτακτικό του καὶ ἔξαιρετο βιβλιογράφο Κύριλλο 'Αγιαννανίτη κατὰ προτροπὴ καὶ γιὰ λογαριασμὸ τοῦ Ἰωάσαρφ. "Έχουν γραφτῇ στὰ γρόνια 1833-1842 ἀπὸ τὸν Ἰωάσαρφ καὶ 1848-1880 ἀπὸ τὸν Κύριλλο. Στὴν περιγραφὴ ταξινομήθηκαν χρονολογικά¹.

4. (ἀρ. 223-253). 'Ακολουθίες διαφόρων ἀγίων («φυλλάδες»). Κατατάχτηκαν ἀλφαριθμητικὰ κατὰ τὸ ὄνομα τῶν ἀγίων.

5. (ἀρ. 254-283). Νεώτατα (20οῦ αἰώνα) καὶ ἀσήμαντα.

*) Συνέχεια ἀπὸ τόμ. 21 (1968) 347-377.

1. Πρβ. καὶ τὸν ἀρ. 73, τοῦ 1822, γραμμένο κιόλας «διὰ συνδρομῆς» τοῦ Ἰωάσαρφ. 'Ο Ἰωάσαρφ πνευματικός, ἀπὸ τὴ Σκῆνη τῆς 'Αγίας "Αννης, γίνεται ύστερος (1855) πνευματικὸς στὴ Μονὴ Μεγίστης Ακύρας, καὶ ύστερώτερα ἡγούμενος τῆς Μονῆς Κουτλουμουσίου (ἀπὸ τὸ 1858). Πολλὰ ἀπὸ τὰ χρφ τῆς Μονῆς ἔχουν κτητορικὸ σημείωμα δικό του.

“Οπως δηλώθηκε και στὴν Εἰσαγωγή, ἡ περιγραφὴ εἶναι συνοπτική, πολλές φορὲς παραλείπονται δριστένα στοιχεῖα (ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν φύλλων, οἱ διαστάσεις κτλ.).” Οπου σημειώνεται 19. αἱ. σημαίνει πάντοτε μετὰ τὸ 1830. Φυσικὰ ὅλα εἶναι χάρτινα.

1. ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ ΜΕΤΑΓΕΝΕΣΤΕΡΑ

(ἀρ. 146-193)

146 [469] 22×18 φφ. 136 19. αἱ. ἀτελές.

Τοῦ δσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου, Περὶ τῶν δικτῶν λογισμῶν τῆς κακίας, περὶ γαστριμαργίας.

A. Τὰ φύλλα 69-136 ἀγραφα. Στάχωσις νεωτερική.

147 [Τυπικ. 4] 28×20 σσ. 432 19. αἱ.

Συλλογὴ λόγων πανηγυρικῶν ἀπὸ Σεπτεμβρίου μέχρις Αὐγούστου καὶ τινῶν ἐτέρων εἰς τὸ Πάσχα, τὴν Ἀγάληψιν καὶ τὴν Πεντηκοστήν.

A. Γραφὴ ἐμπείρου βιβλιογράφου, μιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐπίτιτλα κοσμήματα. Ἐρυθρογραφία. Ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων πολύχρωμα πεποικιλμένα ἀρχικά. Στάχωσις ἐκ δέρματος νεωτέρα πολυτελής.

148 [524 (=Τυπικ. 18)] 23,5×15,5 φφ. 16 ἔτ. 1860

Ἀγιασματάριον.

φ. 1 Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

φ. 12 Εὔχαι διάφοροι.

A. Γραφὴ ἀπομιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Τίτλοι δι’ ἐρυθρᾶς καὶ κυανῆς μελάνης. Ἐρυθρόγραφα πεποικιλμένα ἀρχικά. Στάχωσις δερματίνη.

B. φ. 16^ν Πέρας εἰλιφε ἀπὸ τῆς θεογνωσίας ἐν ἔτει σωτηρίω ΛΩΞ Αὐγούστου ιε' [1860], χειρὶ Ἀνατολίου Μ. τοῦ Λευκαδίου.

149 [Τυπικ. 61] 25×17,5 φφ. 66 ἔτ. 1846

«Οκτώηχος τῆς Ἱερᾶς μονῆς τοῦ Κουτλουμούση».

A. Γραφὴ ἐμπείρου βιβλιογράφου. Ἐρυθρογραφία. Ἀρχικὰ ἐρυθρὰ κεκοσμημένα διὰ πρασίνου χρώματος.

B. φ. 66^ν, αωμας' Σεπτεμβρίω [1846].

Αὕτη ἡ βίβλος γέγραπται μᾶλλον κ' ἐδιορθώθη
νῦν ὡς ὅρατε, ἀδελφοί, καλῶς ἐτελειώθη,
τὸν ἐπιτρόπων συνδομῆ, καταβολῆ ἐξόδων,
ὅς κτήμα ἀναφράγετον μὲν γνάμην τὸν προνηστών
ταῦτα τῆς λερᾶς μονῆς ταῦτης τοῦ Κουτλουψούση,
ίνα συντόνως ψάλλεται ὑπὸ τοῖς ἑνασκοῦσι
ὅρθῳ βαθὺ πᾶν Σάββατον, εἰς δόξαν τοῦ Κυρίου,
ὑπὲρ ἔλέους τῶν ψυχῶν θαύματον αἰῶνιον.
χάρις δοθήτω ἐκ Θεοῦ πᾶσι τοῖς μετιοῦσιν
ἐν κατανύξῃ, προσοχῇ, καὶ γε τοῖς συνδραμοῦσιν
ἴλεων εἶρωσι Θεὸν ἐν δῷρο τῆς ἐξόδου
ρυθήσονται κολάσεως, ἀντὶ ζῶσι μετὰ φόβου.
Μηδεὶς ματαίως πλανηθεὶς ζήσει ἐν ἀμελείᾳ
ὅτι ἔστιν αἰώνιος φεῦ! ἡ αὐτοῦ ζημία.
Ναί, ἀπ' ἐδῶ θὰ λάβωμεν ἢ κέρδος ἢ ζημίαν
ἀπέραντον μετέπειτα στὴν ἄλλην μετοικίαν.
Χρήζομεν ἔργα, ἀδελφοί, δάκρυα μετανοίας,
ὅπως ἀντιτύχωμεν τῆς ἀνω κληρουχίας.
Σωτήρ ὁ μεταμορφωθεὶς δόγη πιστοῖς τὰ πάντα.

[Οἱ στίχοι ἀποτελοῦσιν ἀκροστιχίδα μὲν τὸ ὄνομα τοῦ γραφέως: 'Αιγανίου
χειρὶ μοναχός']

150 [Τυπικ. ἥ.δ.] 24,5×17,5 σσ. 35 έτ. 1874

Ἄγιασματάριον.

σ. 1 Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.

σ. 22 Εὐχαὶ διάφοροι.

A. Γραφὴ λίαν καλλιγραφική. Ἀρχικὰ πεποικιλμένα. Πολύχρωμα κοσμήματα. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 35 Τὸ παρόν βιβλίον ἐγράφη ἐν ταῖς ἡμέραις καθηγουμενεύοντος τοῦ πανοποιογωτάτου ἀγίου καθηγουμένου κ. κυρίου Ἰωάσαφ ἵερομονάρχον καὶ πνευματικοῦ πατρὸς ἡμῶν. Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάξοι τὸ ποίμνιον αὐτοῦ καὶ κατέξιώσοι ἡμᾶς καὶ τῆς οδοφανῶν βασιλείας. Λιὰ συνδομῆς Χρυσάνθου μοναχοῦ, εἰς γένοιτο ἀμήν. Ἐτελειώθη ἐν Κυρίῳ ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 1874 κατὰ μῆνα Απριλίου. Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ζωσιμᾶ μοναχοῦ ὁ πόρος.

151 [529] 34×22 φφ. 238 έτ. 1840-41

1. (φ. 1) Ἀκολουθία Νείλου τοῦ Ἀθωνίτου (τοῦ Μυροβλήτου, † 1612).

φ. 13^ν Στίχοι εἰς τὸν ἄγ. Νεῖλον εὔκτικοί, φ. 14 Προσίμιον τῆς ὑποθέσεως περὶ τῶν θαυμάτων καὶ ὄψεων τοῦ Νείλου, φ. 15^ν 'Αρχὴ τῶν θαυμάτων, 'Εμφάνισις τοῦ Νείλου πρὸς τὸν μοναχὸν Θεο-

φάνην (Διήγησις περὶ Νείλου ὡς καὶ διαπραγμάτευσις ὑπὸ τοῦ Νείλου διαφόρων θεμάτων, παραβολῶν, διηγήσεων, βίων κτλ.).

2. (φ. 234) Στίχοι ὡραῖοι καὶ ὀφέλιμοι κατὰ ἀλφάβητον.

3. (φ. 237^v) Διατήκη εὑρεθεῖσα ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἄγ. Νείλου, ἥτις ἐγράφη παρὰ τοῦ ἀοιδίου Μακαρίου ἱερομονάχου τοῦ χρηματίσαντος κατὰ σάρκα θείου τοῦ ἄγ. Νείλου, ἐν ἔτει 1608.

φ. 235 Πίναξ περιεχομένων.

Σημ. Ἀκολουθίαν τοῦ ὄσιου Νείλου τοῦ Ἀθωνίτου († 1651) [χειρόγραφον;] τοῦ ἔτους 1847 βλ. παρὰ Petit, Acolouthies, σελ. 221. Ο βίος ἐκεῖ, πολὺ σύντομος, καταλαμβάνει μόνον τὰς σελ. 15-20.

A. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά, πολύχρωμα ἐπίτιτλα κοσμήματα ὡς καὶ ἔγχρωμα σχέδια. Τὸ χρ. φέρει ἐπικεκολημένας χαλκογραφίας εἰς τὰ παράφυλλα. Κατάστασις καλή. Στάχωσις νεωτερική.

B. φ. 13 Τῷ δὲ ξυντελεστῇ τῶν <ἐ>σθλῶν Θεῷ χάρις. Ἡ ἀσματικὴ αὐτῆς ἀκολουθία καὶ ὁ βίος τοῦ ὄσιου πατρὸς ἡμῶν Νείλου εἴληφε τέρμα ἐν ἔτει σωτηρίων αὐτοῦ [1840].

φ. 237 Τέλος τοῦ Πίνακος καὶ τοῦ δλον πονήματος ἀωμα' Σεπτεμβρίου β' ἵδικτιώνος ιε' [1841]. Μέμνησθε Ἰακώβου μοναχοῦ ἀμονάχου.

Bβ. πφ. δ' Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Ιωάσαφ καθηγουμένου Κοντλονμονσίου.

152 [530] 35×20,5 φφ. 430 19. αἱ.

Λειμωνάριον Μόσχου κ.ἄ.

1. (φ. 2) Δήλωσις ἀπλανῆς περὶ ἀριθμοῦ ὡρῶν τοῦ ἡμερονυκτίου, φ. 2 Μιχαὴλ Γλυκᾶ, Ὑπόμνημα περὶ ποιήσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς.

2. (φ. 3) Πρόλογος Ἰωάννου Εὐκρατᾶ Ἀρκλᾶ καὶ Μόσχου ἐπιλεγομένου, φ. 3^v Στίχοι εἰς τὴν Βίβλον, φ. 4 Βίος Ἰωάννου Ἀρκλᾶ τοῦ καὶ Εὐκρατᾶ, τὸ ἐπίκλην Μόσχου, φ. 6 Νείλου Σιναϊτού, Πῶς νὰ φάλλωσιν οἱ μοναχοὶ ἴδιωται τὴν ἀκολουθίαν αὐτῶν. Ἐκ τῶν τοῦ Λειμωναρίου, φ. 10 Ἀρχὴ τοῦ Λειμωναρίου.

3. (φ. 68^v) Ἀναστασίου Σιναϊτού, Τῶν ὄσιων πατέρων ἐν Σινᾶ καὶ Ραΐθῳ καὶ Παλαιστίνῃ ἀσκησάντων διήγησις καὶ ἔτεραι διηγήσεις.

4. (φ. 88^v) Νείλου Σιναϊτού, Ἀποφθέγματα εἰς κεφάλαια 100.

5. (φ. 101) Ἀποφθέγματα πατέρων.

6. (φ. 174) Ἀποφθέγματα Γεροντικοῦ καὶ διηγήσεις.

7. (φ. 244^v) Δήλωσις ἀπλανῆς περὶ ἀριθμοῦ τοῦ ἡμερονυκτίου.

8. (φ. 252) Συναγωγὴ ἐπιστολῶν, ὑπομνημάτων, σιγιλλίων πατριαρχικῶν κτλ. κατὰ τοῦ Νεοφύτου τοῦ ἐξ Ἰουδαίων, τῶν Ἀρειανῶν, Ἰησουΐτῶν, μονοθελητῶν, Λατίνων, Λουθηροκαλβίνων καὶ ἄλλων αἵρετικῶν.

9. (φ. 421) Ήερὶ τοῦ ἀγγελικοῦ σχῆματος τῶν μοναχῶν.

Ἐν φ. 1 καὶ 243-244 πίνακες περιεχομένων.

Α. Τρία διακεκριμένα χρφ., συνεσταχωμένα: 1) φφ. 1-242, 2) 243-420, 3) 421-430. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά καὶ ἐπίτιτλα. Χαλκογραφίαι συνεσταχωμέναι. Στάχωσις νεωτερική.

Ββ. φ. 1. Καὶ τόδε σὸν τοῖς ἄλλοις Ἰωάσαφ ἴερῳ. καθηγουμένου καὶ Ἀγιανναρίτον.

153 [534] 28,5×20,5 φφ. 285 19. αλ.

Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Ἐργα.

φ. 1 Ἐπιστολὴ, φ. 4 Παραινέσεις α'-δ', φ. 12 Πρόλογοι α'-β', φ. 20 Λόγοι ἀσκητικοὶ α'-ιβ', φ. 32 Διάφορα, φ. 57 Παραινέσεις α'-ν', φ. 121 Λόγοι διάφοροι, φ. 211 Διαθήκη.
Ἐν ἀρχῇ Πίναξ περιεχομένων.

Α. 36⁸. Ἐρυθρογραφία. Στάχωσις νεωτερική (σανίδες) μετὰ πορπῶν. πφ. γ' Εἰκὼν ἀγίου Ἐφραίμ (διὰ γραφίδος καὶ χρωμάτων). σ. 1 κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ [Ἀγιαννανίτου] ἡγουμένου Κουτλουμουσίου.

154 [549] 22,5×18 σσ. 44 19. αλ.

Τυπικὸν ἦτοι κανονικὸν τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἀθώ.

Α. Στάχωσις ἐκ περγαμηνοῦ κώδικος (Βίοι ἀγίων, 13. αλ.). Κτητορικὸν σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου καὶ καθηγουμένου Κουτλουμουσίου, 1885, Σεπτεμβρίου 30.

155 [553] 14,5×10,5 φφ. 98 19. αλ.

Ἀποσπάσματα λόγων.

φ. 1 Χρυσοστόμου, φ. 2 Γρηγορίου Παλαμᾶ, φ. 3 Ἰωσῆφ Βρυεννίου, φ. 43 Χρυσοστόμου, φ. 66 Γρηγορίου Νύσσης, φ. 91 ἀββᾶ Ἡσαΐου, φ. 96^ν Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ.

Α. Στάχωσις δερματίνη μετὰ χρυσοτύπων κοσμημάτων.

156 [558] 22×16 φφ. 61 19. αλ.

«Περίοδος ἦτοι θαύματα τοῦ ἀγίου ἐνδόξου καὶ πανευφήμου ἀποστόλου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου καὶ εὐαγγελιστοῦ, συγγραφεῖσα παρὰ Ἡροχάρου μαθητοῦ αὐτοῦ ἐνδὲ τῶν ἐπτὰ διακόνων, ἀνεψιοῦ Στεφάνου τοῦ Πρωτομάρτυρος» (BHG 916).

A. Ἐρυθρογραφία. Ἀρχικά διὰ φαιδρὸν καὶ ἐρυθρᾶς μελάνης. Στάχωσις ἡμιδερματίνη πρόχειρος. Ἐν πφ. ἀρχῆς κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ [Ἄγιαννανίτου] καθηγουμένου Κουτλουμουσίου, 1885.

157 [563] 17×11 19. αι.

‘Ομιλίαι διάφοροι καὶ παραπλέσεις.

A. Γραφὴ ἀγροῦκος. Τὰ φφ. γεγραμμένα μόνον ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς λόγῳ κακῆς ποιότητος τοῦ χάρτου καὶ τῆς μελάνης. Στάχωσις νεωτέρα ἡμιδερματίνη. Βλ. καὶ τοὺς ἀρ. 158-159, διὰ τῆς αὐτῆς χειρός.

158 [609] 20×15 19. αι.

‘Ομιλίαι διάφοροι περὶ τῶν πειρασμῶν τοῦ διαβόλου, εἰς δημόδη (προφανῶς αὐτοσχέδιοι).

A. Γραφὴ ἀγροῦκος (ἡ αὐτὴ τῶν ἀρ. 157 καὶ 159). Τὰ φφ. ὅμοιως γεγραμμένα ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς. Πολλαχοῦ παρεμβάλλονται σημειώσεις δι’ ἑτέρας χειρός. Κατάστασις καλή. Στάχωσις νεωτέρα.

159 [612] 20×15 19. αι.

‘Ομιλίαι διάφοροι. Ἐν τέλει Χρηστοήθεια καὶ Πίνακες.

A. Γραφὴ ἀγροῦκος ἀδεξίου γραφέως, δυσανάγνωστος εἰς μερικὰ σημεῖα, ἡ . αὐτὴ τῶν ἀρ. 157-158. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

160 [517 καὶ 565] τόμ. 2 τέλ. 19. αι.

«Περὶ ἡθικῆς τελειοποίησεως ἢ τῆς ἀνατροφῆς ἡμῶν αὐτῶν ὑπὸ Μ. Δεζεράνδου, μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων» (μετάφρασις Γρηγορίου μοναχοῦ Κουτλουμουσιανοῦ), τόμος Α'-Β'.

A. Δύο χειρόγραφα: 1) 32,5×20, φφ. 248, 2) 26×20, σσ. 530. Εἰς τὸν Β' τόμον ὁ τίτλος ἐλαφρῶς παρηγλαγμένος: «...τῆς ἀνατροφῆς τοῦ ἔχυτοῦ μας ὑπὸ Μ. Dégérand, μέλους τῶν Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας». Ἐν ἀρχῇ πίναξ περιεχομένων. Στάχωσις νεωτέρα.

161 [569] σσ. 67 19. αι. ἀκέφ.

‘Αποφθέγματα πατέρων (κατὰ κεφάλαια).

A. Ἐξέπεσαν αἱ σσ. 1-32. Στάχωσις χαρτονύη νεωτέρα.

162 [570] 20×13,5 σσ. 224 19. αι.

Εὔχαι διάφοροι.

A. Στάχωσις ήμιδερματίνη μετά χρυσοτύπων κοσμημάτων. σ. 223 'Εγράφη τὸ παρὸν διὰ χειρὸς Κωνστ(αντίνου) Κοντονλουμονσιανοῦ.

163 [577] 14×10 19. αι.

Εὐχαὶ πρὸς τὴν Θεοτόκον καὶ Οἶκοι πρὸς τοὺς ἀρχαγγέλους Μιχαὴλ καὶ Γαβριὴλ.

164 [583] 22×16 19. αι.

'Εξήγησις τῶν δώδεκα ἄρθρων τοῦ Συμβόλου τῆς πίστεως, Περὶ τῶν ἐπτὰ χαρισμάτων τοῦ ἀγίου Πνεύματος, Περὶ τῶν πέντε διαφορῶν τῶν Λατίνων πρὸς ἡμᾶς.

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

165 [586] 20×13,5 19. αι.

1. 'Ακολουθία τοῦ μικροῦ ἀγιασμοῦ.
2. 'Αντίγραφον σιγιλλίου τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου [Ζ'] περὶ κοινοθίου (1856, 'Οκτώβριος).

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

166 [593] 13×19 19. αι.

Μουσικόν.

Συνεσταχωμένον μετ' ἐντύπου ἐγχειριδίου μουσικῆς 'Αθανασίου ἱεροδιακόνου, 'Αθ. 1882.

167 [595] 20,5×16,5 σσ.667 + 58 έτ. 1888

σ. 1-667: «Βίος τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου τοῦ μυροβλύτου καὶ Ἀθωνίτου καὶ μερικῶν ψυχωφελῶν λογίων, 'Ἐν ἔτεσιν 1600 [Εἰς γλῶσσαν δημώδη, προφανῶς ἀντίγραφον ἐξ ἐντύπου]. 'Εγράφη παρὰ Καληγνίκου ἱερωδιακόνου Κ., 1888».

"Ἐπεται: (σ. 1-29) 'Αποκάλυψις τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ.

σ. 30 Θαύματα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου.

[Περὶ τοῦ ὁσίου Νείλου τοῦ μυροβλήτου βλ. ἀνωτέρω ἀρ. 151].

A. Γραφὴ οὐχὶ ἔμπειρος. Κατάστασις καλή. Στάχωσις χαρτίνη-δερματίνη νεωτέρα.

168 [600] 22×17 σσ. 454 έτ. 1860

«Αγιτόχου τοῦ Πανδέκτου, Ἐπιστολὴ πρὸς Εὐστάθιον ἡγούμενον μονῆς Ἀτταλινῆς, καὶ λόγοι ψυχωφελεῖς εἰς κεφάλαια τὸν ἀριθ. ρλ', 130».

A. Ποικιλόχρωμα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Στάχωσις δερματίνη νεωτέρα.

B. σ. 445 *Εγραφον ἐν ἑτει ,αωξ' [1860] Χαρτων ἐξ Ἡπείρου Κουτλουμονσιανός.

169 [602] 19. αἱ.

1. Γυμνάσματα εἰς σύνταξιν ἑλληνικῆς γλώσσης.
2. Θεωρητικὸν μουσικῆς.

170 [606] 19,5×12 φφ. 321 τέλ. 19. αἱ.

Μουσικὸν (νέας γραφῆς)

Bβ. Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις πέλει Νικηφόρῳ ἱεροδ. Ξηροποταμῷ 20η 'Οκτωβρ. 1882.

171 [607] 16×12 19. αἱ.

Μουσικόν, περιέχον χερουβικὰ καὶ κοινωνικὰ (νέας γραφῆς).

A. Γραφὴ ἡ συνήθης τῶν μουσικῶν χειρογράφων. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

172 [607;] 21×14 α' ἥμ. 19. αἱ.

Μουσικόν, περιέχον καταβασίας καὶ ἴδιόμελα Τριωδίου καὶ Πεντηκοσταρίου.

173 [610] 23×16 φφ. 39 α' ἥμ. 19. αἱ.

1. (φ. 1) Γεωγραφία σύντομη (τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Θεσσαλίας, Ἐλλάδος, παλαιᾶς Ἡπείρου καὶ Μακεδονίας, τῆς Ρωσίας, τῆς Εύρωπης, τοῦ Βυζαντίου). Ἄρχ. Ἡ Ἀσία εἶναι ἡ μεγίστη ἡπειρος τῆς γῆς.

2. (φ. 30) Ἀκολουθία ἀγ. Χαραλάμπους.

3. (φ. 37) Πωρικολόγος.

A. Τρεῖς διάφοροι χεῖρες. Ἐρυθρογραφία μόνον ἐν ἀρ. 2. Στάχωσις νεωτέρα.

174 [618] 32×20 σσ. 169 ἔτ. 1863

Παροιμίαι πατέρων, λόγοι προτρεπτικοὶ καὶ κεφάλαια θεολογικά.

A. Ἐν ἀρχῇ πίναξ. Ἐν τέλει: Τῷ συντελεστῇ τῶν καλῶν Θεῶν χάρις, ἔτει 1863.

175 [636] 19,5×14 τέλ. 19. αἱ.

Μουσικὸν (νέας γραφῆς).

A. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

176 [644] 16,5×11 19. αἱ.

Ἄγιασματάριον.

A. Στάχωσις νεωτερική.

177 [660] 19×13 19. αἱ.

Ἄγιασματάριον καὶ εὐχαὶ διάφοροι (ἄγ. Τρύφωνος εἰς χωράφια, Μοδέστου εἰς ἀσθενῆ ζῶα, εἰς εὐλόγησιν οἴνου, μετάληψιν σταφυλῆς, ἐπὶ σκεύους μιανθέντος κ.ἄ.).

178 [663] 34×24 α' ἥμ. 19. αἱ. κολοβ.

Ἀδίλου, Λόγος εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ (εἰς δημώδη).

Ἄρχ. Ἡ ἀγία ἐκκλησία, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, ἀναφέρω πρὸς ἡμᾶς παθήματα τοῦ Χριστοῦ τὰ ὅποια ἔλαβεν ἀπάνω του καὶ τὰς πολλὰς ἔξουσίας καὶ ἀξιώματα ὅπου εἶχεν ἀπὸ τῶν ὅποιών του σήμερον ἀναφέρει πρὸς ἡμᾶς ἕξ καὶ κατὰ αὐτὰς ἀναφέρει ἕξ παθήματα.

A. Γραφὴ λίαν ἐπιμελής. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

179 [666] 25×17 19. αἱ.

«Ὕπόμνημα εἰς τὸν μέγαν τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολον Τιμόθεον ὃν πὸ τοῦ μακαρίου Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν πρότερον, νῦν δὲ ἐξηγηθὲν εἰς τὸ ἀπλούστερον» [μετάφρ. τοῦ βίου BHG 1848].

A. Γραφὴ ἐπιμελημένη, μιμουμένη τυπογραφικά στοιχεῖα. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά. Κατάστασις καλή. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

180 [671] σ. 33 έτ. 1877

Λειτουργία Χρυσοστόμου.

Α. Γραφείς Γαβριήλ Μοναχός. Γραφή ἐπιμελής, μιμουμένη τυπογραφικά στοιχεῖα. Έντδες πολυχρώμων πλαισίων. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

181 [673] 20,5×15,5 19. αἱ.

'Επιφανίου Κύπρου, Λόγος εἰς τὴν Θεοτόκον.

Α. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

182 [677] 24×17 α' ήμ. 19. αἱ.

1. [Νικολάου Μανδροκορδάτου], Ψόγος νικοτιανῆς ἦτοι τοῦ καπνοῦ (βλ. Legrand, B.H. 18. s. 2, 458).

2. «Τοῦ σοφωτάτου καὶ ἐλλογιμωτάτου ἐν διδασκάλοις ἀρίστου τῆς περιφήμου αὐθεντικῆς σχολῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐπιστάτου κυροῦ Γεωργίου λόγος εἰς τὴν πρὸς Θεὸν ἀποδημίαν τοῦ ὑψηλοτάτου καὶ σοφωτάτου ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένου ἡγεμόνος κυ(ρίου) κυ(ρίου) Ἰωάννου Νικολάου Ἀλεξάνδρου Βοηθόδα, λεχθεὶς ἐν Βουκουρεστίῳ».

Α. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

183 [678] 31×23 τέλ. 19. αἱ.

'Ιωάννου Χρυσοστόμου, 'Ομιλία εἰς ἄγ. Μελέτιον Ἀντιοχείας.

Α. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

184 [679] 32×21,5 19. αἱ.

'Υπόμνημα εἰς ἄγιον Τιμόθεον.

Α. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

185 [682] 31×23 τέλ. 19. αἱ.

'Ιωάννου Χρυσοστόμου, 'Ομιλία περὶ τοῦ ἄγίου πνεύματος.

Α. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

186 [687] 22,5×17 φφ. 10 έτ. 1840

Διήγησις περὶ ἄγίου Ἀντωνίου.

Α. Γραφή ἐπιμελής. Ἐρυθρογραφία. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

187 [689] 23×17 α' ήμ. 19. αι. κολοβ.

Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Περὶ τῶν τοῦ βίου ὁδῶν.
Κείμενον μετὰ διαστίχου ἐρμηνείας.

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

188 [711] 19. αι.

Οἶκοι εἰς ἀγ. μεγαλομάρτυρας.

189 [727] 19. αι.

Μεγαλυνάρια τοῦ ὄλου ἐνιαυτοῦ.

190 [720] 34×21 19. αι.

Ἄργοι ἐκφωνηθέντες ὑπὸ ἱεροδ. Νικηφόρου Γλυκᾶ ἐπὶ τῆς πατρι-
αρχείας Γρηγορίου τοῦ ΣΤ' [1835-1840].

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

191 [728]

Απολυτίκια καὶ Κοντάκια.

192 [755] 18×15,5 19. αι. ἀκέφ. κολοβ.

Μουσικὸν (Άνθολογία Στιχηραρίου).

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

193 [755;] 23×15,5 σσ. 35 19. αι.

Αἱ ἐννέα ὡδαὶ τοῦ ὅρθρου κτλ.

A. Ἐπιμελημένη πλατεῖα γραφή.

2. ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ, ΒΙΒΛΙΩΝ κ.ά.
(ἀρ. 194-198)

194 [601]

Κατάλογος χειρογράφων καὶ ἐντύπων τῆς Μονῆς, ἔτους 1861.

195 [739] τέλ. 19. αι.

Κατάλογος χειρογράφων τῆς Μονῆς (226 λεπτομοί).

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

196 [640] 19. αι.

Κατάλογος βιβλίων τῆς Μονῆς.

197 [736] 28×20 19. αι.

Κατάστιχον λογαριασμῶν τῆς Μονῆς Κουτλουμουσίου, 1834-1843.

A. Στάχωσις ξυλίνη - δερματίνη.

198 [700] 31×23 φφ. 49

Αντίγραφα ἐγγράφων τῆς Μονῆς.

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

3. ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ ΔΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΙΩΑΣΑΦ ΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ
ΚΑΙ ΚΥΡΙΑΛΟΥ ΑΓΙΑΝΝΑΝΙΤΟΥ
(ἀρ. 199-222)

199 [554] 24×18,5 σσ. μ' + 605 έτ. 1833

Νομοκάνων καὶ Λόγοι Πατέρων.

1. (σ. 1) Νομοκάνων («Μαλαξοῦ») εἰς κεφ. σμε'.

2. (σ. 187) «Νομοκάνονον πάνυ πλουσιώτατον ἐκλελεγμένον ὑπὸ πολλῶν θεοφόρων πατέρων» (Περὶ πνευματικῶν κεφ. νδ', περὶ ιερέων κεφ. 4ε', περὶ μοναχῶν κεφ. ρνα', περὶ κοσμικῶν κεφ. ρμε').

3. (σ. 510) 'Υπερεχίον πρεσβυτέρου, Παραίνεσις ἀσκητῶν.

4. (σ. 516) Ιρηγορίου Θεσσαλονίκης, Λόγος πρὸς Ἰωάννην καὶ Θεόδωρον τοὺς φιλοσόφους.

5. (σ. 521) Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ σχολῆς ιερᾶς καὶ ἡσυχίας καὶ θείου φωτισμοῦ καὶ θεώσεως.

6. (σ. 528) Μιχαὴλ Ψελλοῦ, Ηρὸς Μιχαὴλ Κομνηνὸν θεολογικὰ κεφάλαια ἔνδεικα.

7. (σ. 535) Νικηφόρου Βλεμμύδου, Πρὸς τοὺς μοναχοὺς τοῦ ἀνεγερθέντος παρ' αὐτοῦ φροντιστηρίου, ἐκ τοῦ γ' αὐτοῦ βιβλίου, Περὶ πίστεως λόγος.

8. (σ. 553) *Νικηφόρου Κπόλεως* δύμολογητοῦ, Κανόνες ἐκ τῶν ἔκκλησιαστικῶν συντάξεων.

9. (σ. 558) *Ιωάννου ἐπισκ. Κίτρους*, Ἐκ τῶν ἀποκρίσεων πρὸς τὸν ἐπίσκ. Δυρραχίου Καβάσιλαν.

10. (σ. 574) *Ιωάννου Δαμασκηνοῦ*, Περὶ τῶν ἐν πίστει κεκοιμημένων.

Ἐν ἀρχῇ (σ. α') Πίναξ περιεχομένων.

A. Γραφὴ ἀβίστος, εὐανάγνωστος, ἐρυθραφα ράφικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Χάρτης λεπτός, λεῖος. Κατάστασις καλή. Στάχωσις δερματίνη (σανίδες) μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων καὶ πορπῶν.

B. σ. 508 [χ¹] "Ωσπερ ἔένοι χαίροντες ἰδεῖν πατρίδα || καὶ οἱ θαλαττεύοντες ἰδεῖν λιμένα, || οἵτα καὶ οἱ βιβλίον γράφοντες ἰδεῖν τὸ τέλος. Ἔγραψη διὰ χειρὸς οἰνητροῦ Ιωάσαφ ἱερομονάχου, ἔτει σωτηρίῳ ἀωλῷ" [1833] ἐν μηρὶ Ιονίου νῆ. Τῷ ἐν ἀσκούντῃ ἐν τῇ ἴερᾳ σκήτῃ τῆς ἀγίας θεοπρωμήτορος Ἀννης, ἐν τῷ πελίῳ τοῦ ἀγίου Χρυσοστόμου.—Καὶ λοιπὰ βιβλιογραφικὰ σημειώματα τοῦ αὐτοῦ Ιωάσαφ.

200 [546] 17×12 σσ. 242 + 352 ἔτ. 1836

Ιωάννου Σχολαστικοῦ, Κλῖμαξ. *Ιωάννου Δαμασκηνοῦ*, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὁρθοδόξου πίστεως.

Ἐν ἀρχῇ πίναξ περιεχομένων.

A. Στάχωσις νεωτερικοῦ τύπου (σανίδες) μετὰ ἐντύπων κοσμημάτων καὶ πορπῶν.

B. σ. 242 Τὴν βίβλον ἀνάγνωσθι καὶ σχέσιν λάβε || Πνοδὸς θεῖκον, τῇ καθάρσει καιδίας, || Ἐπάν τὸ δὲ φθάσειας τὴν κορωνίδα πάτερ || Χριστὸν ἄνω στέφος διδόντα χειρίσον. Ἐτει σωτηρίῳ ἀωλῷ" [1836] μηρὶ Ιονίου λ'. Ἐτελεύθη ἡ παροῦσα δέλτος διὰ χειρὸς ἀσήμου τινός, εὐτελοῦς καὶ ἐλαχίστου ἐν ιερομονάχοις Ιωάσαφ, ἀσθενὺς ὅντος καὶ ἀμαθοῦς. διὸ καὶ κόπω καὶ μόχθῳ ἐγράψη τὸ δέ πλεον ἡ σχεδὸν τὸ πᾶν, Θεοῦ βοηθείᾳ ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἀγίας καὶ θεοπρωμήτορος Ἀννης. Καὶ οἱ ἐντυγχάνοντες, συγγνωτε τῇ ἀμαθείᾳ καὶ εὐχεσθαι ὑπὲρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν αὐτοῦ.—Καὶ ἐν σ. 1 Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Ιωάσαφ ἴερ. Ἀγιανναίτον, δ καὶ ἰδιοχείρως ἐγράψη.

201 [547] 17,5×11,5 σσ. 503 ἔτ. 1839

Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγοι (καὶ ἐπιστολαί, δίστιχα καὶ τετράστιχα).

A. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τῶν περιεχομένων. Στάχωσις νεωτέρα δερματίνη.

B. σ. 503 Ἐγράψη ἡ παροῦσα βίβλος διὰ τινος ἐν ιερωμονάχοις ἐλαχίστου Ιωάσαφ καὶ οἱ ἀναγνώσκοντες εὐχεσθαι ὑπὲρ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν αὐτοῦ. ἔτι θεογνίας ἀωλῷ" [1839] ἀποιλόν, [προσθήκη μεταγεν.:] ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἀγίας "Αν-

ηγε, ἐν δὲ καὶ ἡσκονν ἔτι [=ἔτη] πλῆστα, ἐν τῇ καλίβῃ τοῦ χρυσοδρήμονος' Ιωάννου.

Ἐν ἀρχῇ κτητορ. σημ.: Ἰωάσαφ πνευματικοῦ ἐλαχίστου τῆς Μ. Λαΐδας Ἀγιανναίτου.

202 [551] 20,5×16 σσ. 463 ἔτ. 1840

Λόγοι πατέρων.

σ. 1 Βασιλείου Μεγάλου, Λόγοι ἡθικοὶ κδ', σ. 229 ἀββᾶ Δωροθέου, Λόγοι κδ', σ. 425 τοῦ ἀγίου Ἡσυχίου πρεσβυτέρου καὶ κοθηγουμένου μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Βάτου, κεφάλαια κδ', σ. 451 τοῦ ἀββᾶ Ἡσαίου, Εἰς τὸ πρόσεχε σεαυτῷ, σ. 456 Τοῦ αὐτοῦ, Περὶ ἡσυχίας.

Α. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τῶν περιεχομένων. Στάχωσις ἡμιδερματίνη νεωτέρα.

Β. σ. 463 [χ²] Ἐγράφη ἡ παροῦσα βίβλος διὰ χειρὸς τοῦ ἐν Ἱεραπολίστης ἐλαχίστου Ἰωάσαφ: ἐν τῇ σκήτῃ τῆς ἀγίας θεοπομάτορος Ἀννης. ἔτη σωτηρίως αὐτῷ [1840].—Καὶ κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιανναίτου, 1885.

203 [599] 17×12 σσ. 136 ἔτ. 1842

Μελετίου τοῦ δμολογητοῦ, Λόγος στιχουργικὸς περὶ προσευχῆς (καὶ ἄλλα). Ἐν τέλει προσθήκη διὰ λίαν μεταγενεστέρας χειρός.

Α. Ἐν σ. 114 σημείωμα τοῦ βιβλιογράφου Ἰωάσαφ Ἀγιανναίτου, 1842.

204 [544] 21×11 σσ. 697 ἔτ. 1848-49

«Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, Ἡθικαὶ τιναι διμιλίαι καὶ κεφάλαια τρία περὶ προσευχῆς. Ἐν τῷ ἀγίῳ ὅρει τοῦ Ἀθω ἔτος 1848».

Α. Πίναξ τῶν περιεχομένων εἰς τὰ πρῶτα πρόφ. Στάχωσις νεωτέρα.

Β. σ. 634 Ἡ παροῦσα βίβλος ἐγράφη δι' ἐμοῦ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Κυριλλοῦ προτροπῆ τοῦ πνευματικοῦ μονοῦ πατρός, ἔτει σωτηρίως αωμθ' [1849].—Καὶ κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιανναίτου.

205 [540] 20×16 σσ. 521 ἔτ. 1850

Λόγοι Ἐφραίμ τοῦ Σύρου, Ἐπιφανίου Κύπρου, Γρηγορίου Παλαμᾶ.

Α. Ἐν ἀρχῇ πίναξ. Στάχωσις νεωτέρα.

Β. σ. 521 Ἡ παροῦσα βίβλος ἐγράφη δι' ἐμοῦ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου Κυριλλοῦ προτροπῆ τοῦ πνευματικοῦ μονοῦ πατρός, ἔτει σωτηρίως αων' [1850].—Καὶ κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιανναίτου.

206 [532] 23×14 σσ. 508 ἔτ. 1851

Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, Λόγοι κατηγητικοὶ καὶ διαθήκη.

A. Ἐν ἀρχῇ εἰκὼν τοῦ ἀγίου καὶ πίναξ περιεχομένων. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 508 Ἡ παροῦσα βίβλος ἐγράφη δὲ ἐμοῦ τοῦ ἐν μονάχοις ἐλαχίστουν Κυρίλλου, προτροπὴ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός, ἵτει σωτηρίῳ, αὐτῷ [1851].—Καὶ κτήτορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου.

207 [537] 21×13,5 σσ. 305 + ὁδ' ἔτ. 1852

Ἰωάννου τοῦ Σχολαστικοῦ, Κλῖμαξ.

A. Ποικιλόχρωμα ἀρχικά, ἐπίτιτλα καὶ κοσμήματα. Πεποικιλμένη προμετωπίς. Ἐν σ. ὁδὸς δύοσέλιδος πολύχρωμος εἰκὼν Ἰωάννου τῆς Κλίμακος. Κατάστασις ἀρίστη. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 305 Ἡ παροῦσα βίβλος ἐγράφη δὲ ἐμοῦ τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστουν Κυρίλλου, προτροπὴ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός, ἵτει σωτηρίῳ, αὐτῷ [1852].—Καὶ κτήτορικὰ σημειώματα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου.

208 [543] 19×15 σσ. 230 + 182 ἔτ. 1854

«Νείλου τοῦ Μεγάλου λόγοι σαφεῖς καὶ πάνυ ψυχωφελεῖς» (καὶ ἄλλοι λόγοι ἀσκητικοὶ διαφόρων συγγραφέων), «σωτηρίῳ ἵτει, αὐγὸν» [1854]).

A. Ἐν ἀρχῇ πίναξ περιεχομένων. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 163 Ἐγράφη τὸ παρὸν ὑπὸ Κυρίλλου μοναχοῦ.—Καὶ κτήτορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου.

209 [542] 20×14 σσ. 178 ἔτ. 1855

«Τοῦ δόσιου πατρὸς ἡμῶν Ἡσαΐου τοῦ ἀναχωρητοῦ, Λόγοι πολλὰ ψυχωφελεῖς τὸν ἀριθ. 30».

A. Ποικιλόχρωμον ἐπίτιτλον ἐν ἀρχῇ. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 178 Ἐγράφη τὸ παρὸν ὑπὸ Κυρίλλου μοναχοῦ προτροπὴ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός Ἰωάσαφ ἱερομονάχου καὶ κοινοῦ πνευματικοῦ τῆς μεγίστης Λαΐδας ἐν τῷ κάθισμα τοῦ Ηροδόθεου, ἔτος θεογονίας, αὐτῷ [1855].—Ἐν σ. 1 κτήτορ. σημείωμα Ἰωάσαφ πνευματικοῦ ἐλαχίστου τῆς μεγίστης Λαΐδας Ἀγιαννανίτου.

210 [550] 24×15,5 σσ. 343 στήλ. 2 ἔτ. 1855

Μελετίου τοῦ διοικητοῦ, Παράδοσις συγγραφεῖσα διὰ στίχων ποιητικῶν διορθωθεῖς ... παρὰ Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου.

A. Ἐν ἀρχῇ πίναξ περιεχομένων καὶ εἰκών τοῦ ἀγίου. Ποικιλόχρωμα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Στάχωσις ἐκ πρασίνου δέρματος πολυτελής.

B. σ. 343 Ἡ παροῦσα βίβλος ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ ἐν πνευματικοῖς ἔλαχίστον 'Ιωάσαφ, ἢ δὲ ἐπιταγῆς μου ἀντέγραψεν ὁ ὑποτακτικός μου γέρον Κύριλλος ἐν ἔτι ,αωνέ' [1855].

211 [538] 20×15 σσ. 435 ἔτ. 1856

«Ἐπιστολαὶ τῶν δσίων πατέρων ἡμῶν Νείλου τοῦ Μεγάλου καὶ Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιότου».

A. Ποικιλόχρωμα ἐπίτιτλα καὶ ἀρχικὸν ἐν ἀρχῇ. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 435 Αὕτη ἡ βίβλος ὑπάρχει ἐμοῦ τοῦ ἔλαχίστον καὶ ταπηροῦ πνευματικοῦ 'Ιωάσαφ 'Αγιαννανίτου, ἢν ἀντέγραψεν ἀντὴν δὲ ἐπιταγῆς μου ὁ ὑποτακτικός μου γέρων Κύριλλος. 'Ἐν ἔτη Σωτ. ,αωνέ' [1856].

212 [548] 17×12 σσ. 310 ἔτ. 1857

«Οἱ περὶ Ἱερωσύνης λόγοι τοῦ ἐν ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ περὶ προσευχῆς τοῦ αὐτοῦ καὶ ἐτέρων διαφόρων νηπτικῶν ἀγίων πατέρων περὶ προσευχῆς κεφάλαια πάνυ ὀφέλιμα. Προεθέσαμεν δὲ εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸν περὶ ἀρετῆς λόγον τοῦ σοφωτάτου Νικηφόρου τοῦ Βλεμμύδου, ἐν ἔτει ,αωνέ' [1857]».

A. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τῶν περιεχομένων. Ποικιλόχρωμα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Στάχωσις νεωτέρα δερματίνη πολυτελής. Βιβλιογράφος ὁ Κύριλλος μοναχός. Κτητορ. σημείωμα 'Ιωάσαφ 'Αγιαννανίτου, 1885.

213 [541] 21×17 σσ. 444 ἔτ. 1858

«Τοῦ δσίου πατρὸς ἡμῶν 'Αγιού Πανδέκτου, 'Ἐπιστολὴ πρὸς Εὔσταθίου ἡγούμενον μονῆς 'Απταλίνης. Τοῦ αὐτοῦ δὲ λόγοι λίαν ψυχωφελεῖς εἰς κεφ. τὸν ἀριθ. 130... Γνωμικὰ διάφορα τοῦ δσίου πατρὸς Νείλου τοῦ Μεγάλου καὶ δύο λόγοι τοῦ ἀββᾶ Μάρκου. 'Εξήγησις τῶν τετραστίχων τοῦ ἀγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου οἵτινες ἐξηγήθησαν παρὰ Νικίτα καὶ Δαβὶδ τοῦ φιλοσόφου ... σωτηρίῳ ἔτει ,αωνη' [1858]».

A. Ἐν ἀρχῇ πίναξ περιεχομένων. Στάχωσις νεωτέρα.

B. σ. 444 Τὸ παρὸν βιβλίον ἀντεγράφη παρ' ἐμοῦ τοῦ ἐν μοναχοῖς Χαρίτωνος καλλωπισθὲν δὲ παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς συναδελφοῦ μου Κυρίλλου, κατὰ προτροπὴν τοῦ ἀγίου γέροντος ἡμῶν 'Ιωάσαφ καθηγούμενου τῆς τοῦ Κουτλουμούσιου ἱερᾶς Μονῆς. 'Οκτωμβρίου 25. 1858.

214 [533] 24×17 σσ. 461 έτ. 1863

«Παράδεισος τῶν πατέρων καὶ τοῦ ὄστου πατρὸς ἡμῶν Καστανοῦ καὶ τοῦ Ἡσυχίου πρεσβυτέρου λόγος περὶ νήψεως καὶ ἀρετῆς, ἔτει ,αωξγ' [1863]».

Α. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τῶν περιεχομένων. Ἡ λεπτή, καλλιγραφικὴ γραφὴ τοῦ Κυρίλλου. Ποικιλόχρωμα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Στάχωσις νεωτέρα.

Β. σ. 461 Ἔγραφη δ' ἐμοῦ Κυρίλλου τοῦ ταπεινοῦ μοναχοῦ, προτροπὴ τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός, ἔτους ,αωξδ' [1863] ἐν μηνὶ ἀπριλίου ε'.—Ἐν προμετωπίδι κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου.

215 [535] 24×17 σσ. 278 έτ. 1864

Γρηγορίου ἀρχιεπ. Θεοσαλονίκης, Λόγοι θ' ὑπὲρ τῶν ἱερῶν ἡσυχαζόντων, σωτηρίῳ ἔτει ,αωξδ' [1864].

Α. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τῶν περιεχομένων καὶ εἰκὼν τοῦ ἀγίου. Ἡ γραφὴ τοῦ Κυρίλλου. Στάχωσις νεωτέρα.—Ἐν ἀρχῇ: Καὶ τόδε σὺν τοῖς ἀλλοις τοῦ ἐλαχίστου καθ' ἡγιονυμένου τοῦ κοινοβίου τῆς μονῆς Κουτλουμουσίου Ἰωάσαφ.

216 [536] 21×16 σσ. 151 έτ. 1868

«Τοῦ ὄστου πατρὸς ἡμῶν Καλλίστου Καταγγιώτου, Συλλογιστικῶν καὶ ὑψηλοτάτων κεφαλαίων τὰ σωζόμενα περὶ θείας ἐνώσεως καὶ βίου θεωρητικοῦ, σωτηρίῳ ἔτει ,αωξη' [1868]».

σ. 127 Θεοδώρου ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμων, Θεωρητικόν.

σ. 147 Γρηγορίου Θεοσαλονίκης, Λόγος περὶ προσευχῆς καὶ καθαρότητος καρδίας (ἀποσπάσματα).

Α. Τὸ κυρίως χρ. ἐγράφη ὑπὸ Κυρίλλου. Κατάστασις καλή. Στάχωσις νεωτέρα. Ἐν πφ. ἀρχῆς κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου καὶ καθηγουμένου Κουτλουμουσίου, 1885 Σεπτ. 30.

217 [629] 20×16 σσ. 240 έτ. 1870

«Τυπικὸν τοῦ ἱεροῦ κοινοθίου τοῦ Κουτλουμουσίου, ἔτει σωτηρίῳ ,αωο' [1870]».

Α. Ἐν ἀρχῇ πίναξ τῶν περιεχομένων. Ἡ γραφὴ τοῦ Κυρίλλου. Ποικιλόχρωμα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Στάχωσις δερματίνη.

218 [545] 20,5×45,5 σσ. 280 έτ. 1877

«Βίβλος νηπτικὴ ἐρχνισθῆσα ἐκ τῆς Φιλοκαλίας, σωτηρίῳ ἔτει ,αωοζ' [1877]».

Α. Εἰς τὰ πρῶτα πρφ. πίναξ τῶν περιεχομένων. Γραφὴ ἡ τοῦ Κυρίλλου. Στάχωσις νεωτέρα ἡμιδερματίνη. Κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου.

219 [539] 23×16 σσ. 190 έπ. 1880

«Εὐχαὶ Θηκαρᾶ καὶ διήγησις Θεοδούλου περὶ τῶν ὅμινων τοῦ αὐτοῦ Θεόθεν παραδεδομένου, καὶ πῶς δεῖ λέγειν αὐτούς, καὶ μαρτυρίαι διαφόρων ἀγίων διδασκάλων περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας... καὶ ἐκ τῶν γερουτικῶν λίσαν ψυχωφελῆ, σωτηρίῳ ἔτει ,αωπ' [1880]».

Α. Εἰς τὰ πρῶτα πρφ. πίναξ τῶν περιεχομένων. Η γραφὴ τοῦ Κυρίλλου. Ἀρχικὰ καλλιγραφικὰ διὰ μελάνης. Στάχωσις νεωτέρα.

220 [574] 17×11 σσ. 178 ἀχρον.

Εὐχαὶ Ἰωάννου τοῦ Χρονοστόμου καὶ ἄλλων.

Α. Διὰ χειρὸς Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου ἡ Κυρίλλου μοναχοῦ. Ἐν ἀργῇ ἐπικεκολλημέναι δύο ἔντυποι εἰκόνες.

221 [575] 17×12 σσ. 200 ἀχρον.

Λόγοι διάφοροι.

Α. Ἐν ἀργῇ πίναξ περιεχομένων. Γραφὴ ἡ τοῦ Κυρίλλου. Στάχωσις κομψὴ νεωτέρα μὲ πράσινον δέρμα. Κτητορ. σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου.

222 [662] 21×15 σσ. 133 ἀχρον.

Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ.

Α. Γραφὴ ἡ τοῦ Κυρίλλου. Κτητορικὸν σημείωμα Ἰωάσαφ Ἀγιαννανίτου. Στάχωσις δερματίνη.

4. ΑΚΟΛΟΥΘΙΑΙ ΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ (ἀρ. 223-253)

223 [=Τυπικ. 8] 33,5×22,5 σσ. 86 έπ. 1860

‘Ακολουθία τῆς ἀγ. Ἄννης (Ἰουλ. 25), «ἥδη πρῶτον συνετέθη αἰτήσει τοῦ ἀγίου καθηγουμένου καὶ κοινοβιάρχου κυρίου κυρίου Ἰωάσαφ, ἵνα μένη ἀναφαίρετον ἐν τῇ ἱερῷ βασιλικῇ καὶ πατριαρχικῇ Μονῇ τοῦ ὁσίου Κουτλουμουσίου φαλλόμενον ἀρμοζόντως, πόνῳ δὲ καὶ ἐπι-

μελείᾳ, Ἰακώβου τλήμονος μοναχοῦ μελενδύτου ... ἐν ἔτει σωτηρίῳ θεογονίας, αωξ' [1860] ἐν τῷ ἀγιφνύμαφι ὅρει τοῦ "Αθωνος".

A. Γραφή ἐπιμελημένη. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά. Ἐπίτιτλα. Στάχωσις νεωτερική.

B. σ. 86 "Αναξ Ἰησοῦ, ἐξελοῦ πάσης βλάβης, || Τοὺς πόνω δαπάνη τε καὶ θεῖω πόθῳ || Τὸ παρὸν τεῦχος εἰς γραφὴν δεδωκότας, || Ζωῆς δὲ γράφον ἐν βίβλῳ σωζομένων || Τούτους ἀπαντας, καλέ τὸν σὸν ἵκετην || Ἰάκωβον τλήμονα τὸν μελενδύτην.

224 [Τυπικ. ἀ.ἀ.] 28×20 φφ. 17 ἔτ. 1826

'Ακολουθία ἀγ. μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου ('Οκτ. 20).

A. Γραφή ἐπιμελημένη. Ἐρυθρόγραφα πεποικιλμένα ἀρχικά. Στάχωσις χαρτονίη.

B. 'Εγράφη ὑπὸ Νεοφύτου Σκούρτου 1826.

225 [639] 24×16 ἔτ. 1852-58

1. 'Ακολουθία ἀγ. μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου ('Οκτ. 20).

«Ἐγράφη διὰ συνδρομῆς καὶ ἔξοδων τῶν ὁσιωτάτων γερόντων Θεοδοσίου καὶ Μακαρίου καὶ τῆς συνοδίας αὐτῶν Ἰγνατίου μοναχοῦ καὶ Νικηφόρου ἱερομονάχου ἀπὸ κελλίου Κουπλουμουσιανὸν "Ἄγιοι Ἀπόστολοι" (τὸ ἐπικαλούμενον τῶν Καρπουζάδων). Ἐγράφη ἐν τῷ ἀγιονύμῳ "(ὅρει τοῦ "Αθωνος ἐν ἔτει σωτηρίῳ, αωνῷ" [1852]).

2. "Ἐπεται: 'Ακολουθία ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου (Δεκ. 20). (Ἐν τέλει): «γραφθεῖσα παρὰ χειρὶ Δημητρίου Α. Χ. Νικολάου τοῦ ἐκ νήσου Σκοπέλου, σωτηρίῳ ἔτη, αωνῇ" [1858].

A. Γραφή ἐπιμελημένη. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά καὶ ἐπίτιτλα. Στάχωσις χαρτονίη.

226 [688] 28,5×20 φφ. 11 ἔτ. 1840

'Ακολουθία τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ τελουμένη ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ γεγονότος θαύματος ἐν τῷ "Άδειν πλησίον τῶν Καρεῶν" ('Ιουν. 11) [βλ. τὸν ἐπόμενον ἀριθμόν].

A. Γραφή ἐπιμελημένη. Ἐρυθρόγραφα πεποικιλμένα ὄφεικα καὶ ἐπίτιτλα. Νεωστὶ συνεπαγωμένον.

B. 'Η ἀκολουθία αἵτη περιλιπόνητε παρὰ τοῦ σοφολογικωτάτου διδασκάλου Βερεδίκτου (ἐν τῇ Μορῇ τοῦ ρωσικοῦ Κουνοβίτου) εὐλαβείᾳ τῇ πρὸς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον, δι' αἰτίσεως τῶν τοῦ Ηρωτάτου ἐκκλησιαστικῶν, αωμ' [1840].

227 [654] 25,5×18 ἔτ. 1843

1. Βενεδίκτου Συμαιού, 'Ακολουθία τῆς Θεοτόκου, ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ γεγονότος θαύματος παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ἐν τῷ "Ἄδειν τῷ ὄντι πλησίον τῶν Καρεῶν ('Ιουν. 11).

(Βλ. Petit, Acolouthies, σελ. 151 (Maria Deipara ἀρ. 27a): 'Ακολουθία εἰς τὸ "Ἄξιον ἐστί, φιλοπονηθεῖσα «παρὰ τοῦ ἀιδίκου διδασκάλου κυρίου Βενεδίκτου λεροδιακόνου τοῦ ἐκ τοῦ Ρωσσικοῦ λεροῦ κοινοβίου... αἰτήσει τῶν τοῦ Πρωτάτου ἑκκλησιαστικῶν κατὰ τὸ „αὐλῆ“' (1838)), 'Αθ., τύποις Καραμπίνη καὶ Βέρρη, 1854 (2^ο1867, 3^ο1890). — Βλ. καὶ Λάμπρου Κατάλογον ἀρ. 335,6. 5711, 112. 5713,1. Βλ. ἐπίσης τὸν προηγούμενον καὶ τὸν ἐπόμενον ἀριθμόν).

2. 'Ακολουθία τοῦ λερομάρτυρος καὶ λιταρίστου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου.

A. Γραφὴ ἐπιμελημένη, μιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. 'Ερυθρόγραφα ἀρχικά. 'Επίτιτλα. Στάχωσις χαρτονίνη.

B. 'Εγραφη διὰ χειρὸς Διονυσίου λεροδιακόνου ἐν ἔτει 1843 Αὐγούστου 30.

228 [647] 25×17,5 ἔτ. 1854

'Ακολουθία ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ('Ιουν. 11).

Διήγησις περὶ τοῦ γενομένου θαύματος ἐν τῷ λάκκῳ τοῦ "Άδειν παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ ψάλλοντας τὸ "Ἄξιον ἐστὶν ἐνώπιον τῆς θαυματουργοῦ ταύτης εἰκόνος τοῦ Πρωτάτου [βλ. προηγούμενον ἀριθμόν].

A. Γραφὴ ἐπιμελημένη μιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. 'Ερυθρόγραφα ἀρχικά. Στάχωσις χαρτονίνη.

B. Χειρὸς Δανιὴλ λερομονάχου Καλιπολίτου, ἐγράφη δι' ἐξόδων τοῦ κυρίου Δανιὴλ Ζαχαρόπουλος καὶ Γεωργίου ἡ πατρῷς αὐτοῦ Πολιανῆς, κατὰ μίνα αὐγούστου 15 1854.

229 [519, (=Τυπικ. 10)] 29×21 φφ. 76 ἔτ. 1881

1. «'Ακολουθία τοῦ ἀγίου καὶ πανενδόξου μεγαλομάρτυρος Γοβδελλαᾶ (Σεπτ. 29) ... 'Εγραφη εἰς τὴν λεράν καὶ σεβασμίαν μονήν βασιλικὴν καὶ πατριαρχικὴν καὶ σταυροπηγιακὴν τοῦ Κουτλουμουσίου, ἐν ἔτει σωτηρίω 1881».

'Ἐν ἀρχῇ: «Ἡ παροῦσα ἀκολουθία τοῦ ἀγίου καὶ πανενδόξου μεγαλομάρτυρος Γοβδελλαᾶ ἐκαλλιγραφήθη ἀπαράλλακτα ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, παρ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ μοναχοῦ Γαβριὴλ Κουτλουμουσιανοῦ, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σεβαστοῦ γέροντός μου καὶ καθηγουμένου τῆς 'Ι-

ερᾶς ταύτης Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου κυρίου κ. Ἰωάσαφ ἵερομονά-
χου...».

(Ἀντίγραφον ἐκ τῆς ἐντύπου ἀκολουθίας, ἐκδ. Βενετίας 1661, παρὰ Ἀνδρέᾳ
Τολικοῦ, βλ. Petit, Acolouthies, σελ. 99 καὶ Legrand, B.II. 17. s. 2, 129).

2. (φ. 41) Ἀκολουθία Ἀλυπίου τοῦ Κιονέτου (Νοεμ. 26), «ἀν-
τιγραφεῖσα παρὰ τοῦ οἰκτροῦ καὶ ἀμαρτωλοῦ Γαβριὴλ μοναχοῦ τοῦ Κου-
τλουμουσιανοῦ μὲ δέειαν τοῦ ἀγίου γέροντός μου καὶ καθηγουμένου
κυρίου κ. Ἰωάσαφ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ταύτης: 1881».

(Ἔσως ἀντίγραφον ἐκ τῆς ἐντύπου ἀκολουθίας, ἐκδ. Βενετίας 1679, παρὰ Νι-
κολάῳ Γλυκεῖ, βλ. Petit, Acolouthies, σελ. 6 καὶ Legrand, B.II. 17. s. 2, 352).

3. (φ. 62v) Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατινῆς
(Ὀκτ. 14).

(Τῆς σωτηρίας τῆς Χιου τῷ 1442, βλ. Petit, Acolouthies, σελ. 227, βλ.
καὶ ἐνταῦθα ἀρ. 244).

A. Γραφὴ ἐπιμελημένη. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά. Ἐν φ. 5^ν εἰκὼν τοῦ ἀγ. Γο-
βδελαῖς «χειρ Δημητρίου Σπυρίδωνος Ἀλωνιάτου ἀπὸ Πασσά Λιμάνι 1881, Δεκεμ-
βρίου 4. Σκήτη Κουτλουμουσίου».

230 [676] 19×13 φφ. 6 19. αἱ.

«Οἵκοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες κατὰ ἀλφάβητον εἰς τὸν πανένδοξον
μεγαλομάρτυρα τοῦ Χριστοῦ Γοβδελαῖ... νεωστὶ συνταχθέντες παρά
τινος μοναχοῦ ἐν ἔτει ,αψοζ' [1777], κατὰ μήνα Ὀκτώβριον».

(Προφανῶς ἀντίγραφον ἐξ ἐντύπου, ἵσως τοῦ 1661, βλ. προηγούμενον ἀριθ-
μόν. Βλ. Legrand, B.II. 17. s. 2, 129 καὶ Petit, σελ. 99).

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

231 [653] 28×20,5 ἔτ. 1846

Ἀκολουθία Δανιὴλ τοῦ Στυλίτου (Δεκ. 11).

A. Γραφεὺς Δοσίθεος Λέσβιος, 1846.

232 [516 (=Τυπικ. 9)] 31×22,5 σσ. 79 ἔτ. 1862

«Ἄσματικὴ ἀκολουθία τοῦ ἀγίου ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου τοῦ ἐν
τοῖς ὄρεσι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀγίου
Γεωργίου ἀσκήσαντος καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀθλήσαντος ... αἰτή-
σει μὲν σπουδῇ ζῆλῳ καὶ δαπάνῃ τοῦ πανοσιωτάτου ἀγίου καθηγουμέ-
νου τῆς αὐτῆς Μονῆς κυρίου Ἰωάσαφ ... πόνῳ δὲ καὶ ἐπιμελείᾳ Ἰακώ-

βου μοναχοῦ Νεασκητιώτου ... Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ,αωξβ' [1862] ἐν τῷ
‘Αγιωνύμῳ ”Ορει ”Αθω”.

σ. 41 ”Αθλησις μετ’ ἐγκωμίου τοῦ ἀγίου ὁσιομάρτυρος καὶ ἵερο-
άθλου Κυπριανοῦ τοῦ ἐν τοῖς ὅροις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου
ἀσκήσαντος ἐν ἔτει 1679 (βλ. Σ. Εὐστρατιάδου, ‘Αγιολόγιον τῆς ’Ορ-
θοδόξου ’Εκκλησίας ἐν λ., καὶ ΘΗΕ ἐν λ.).

σ. 66 Περιγραφὴ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Κουτλουμουσίου.

Α. Γραφὴ ἐπιμελημένη. Ἐρυθρογραφία. Στάχωσις χαρτονίνη.

Β. σ. 79 Σοί, Χριστέ, κόσμου κοίδανος καὶ δεσπότης

νννὶ προσῆσα τίμεις ἀκολονθίαιν.

Σύ τε ἀγνὴ ἀμώμητε, δέσποινα Παναγία,
πονίσαντι οἰκτείρησον καὶ τὸν γράμματα γράφον
ἐν βίβλῳ ζώντων δέομαι, καὶ ἡμα τούτοις τάξον
δπως κάγιά μετάσχω σου χαρᾶς τῆς ἀνεκφράστου.
Χειρὸς δὲ πάντων τῶν καλῶν ἀρχὴ καὶ τέλος πέλει.
,αωξγ'· μηνὶ Φεβρουαρίῳ [1863].

233 [Τυπικ. 6] 26×18,5 φφ. 13 τέλ. 19. αι.

1. Κανάν εἰς τὴν Θεοτόκον παρὰ Ἀγαπίον τοῦ Κρητός.

2. (σ. 181) Ἀκάθιστος Ὅμνος.

Α. Λριθμοῦνται αἱ σελίδες ἀπὸ 171-195 (ἀπόσπασμα). Γραφὴ λίαν ἐπιμε-
λής, καλλιγραφική, ἀπομιμούμενη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐρυθρογραφία. Ἐρυ-
θρόγραφα ἀρχικὰ καὶ πολύχρωμα ἐπίτιτλα κοσμήματα. Κατάστασις ἀρίστη. Στά-
χωσις νεωτέρα.

234 [Τυπικ. 16] 24×17 φφ. 9 β' ἥμ. 19. αι.

«Ἄσματικὴ ἀκολουθία τῆς ἀγίας μάρτυρος Θωματίδος τοῦ [!] ἐκ
τῆς πόλεως Ἀλεξανδρείας».

Α. Πολυτελές χρ. μετὰ πολυχρώμων πεποικιλμένων ἀρχικῶν. ”Ἐνναντι φ. 1
ἔγχρωμος εἰκὼν τῆς ἀγ. Θωματίδος. Στάχωσις χαρτονίνη.

235 [686] 19×15 σσ. 29 τέλ. 19. αι.

’Ακολουθία ἀγ. Θωματίδος.

Α. Λίαν ἐπιμελημένη γραφή. ’Αρχικὰ περίτεχνα καὶ ποικιλόχρωμα. Νεωστὶ¹
συνεπταχωμένον.

236 [645] 23×17 φφ. 15 ἔτ. 1865

’Ακολουθία ἱερομάρτυρος ’Ιγνατίου τοῦ θεοφόρου (Δεκ. 20).

Α. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

237 [659] 20×16 19. αι.

1. Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου τοῦ θεοφόρου (Δεκ. 20).
2. Ἀκολουθία τῆς ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων τοῦ ἱερού. Ἰγνατίου (Ιαν. 29).
3. Γραφὴ ἐπιμελημένη, μιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά.

238 [652] 29×19 ἔτ. 1867

1. Ἀκολουθία τοῦ ἴσαποστόλου Ἰωάσαφ (Αὔγ. 26).
 2. Ἀκολουθία Μελετίου ἀρχιεπ. Ἀντιοχείας (Φεβρ. 12).
 3. Ἀκολουθία Γενναδίου ἀρχιεπ. Κπόλεως (Νοεμ. 17).
4. Γραφεὺς Γαβριὴλ Ἐπιβατινός, 1867 Φεβρουάριος.

239 [651] 28×19 19. αι.

1. Ἀκολουθία Μελετίου ἀρχιεπ. Ἀντιοχείας (Φεβρ. 12).
2. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, Λόγος ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Μελετίου.
3. Χριστοπανηγυρικὸν ἐγκώμιον εἰς τὴν ἀποτομὴν τοῦ Προδρόμου (Αὔγ. 29).
4. Πολυτελῶς γραμμένον χειρόγραφον, γραφὴ πλατεῖα. Ἐρυθρόγραφία, ελκόνες. Στάχωσις δερματίνη πολυτελής, μετὰ χρυσοτύπων κοσμημάτων.

240 [Τυπικ. 17] 32×22,5 φφ. 7 ἔτ. 1864

- «Παράκλησις τῆς ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ἐν ἀγίῳ Ὁρει, ἐκ τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου Κουτλουμουσίου, ἀπὸ δὲ τὴν πρώτην Νοεμβρίου ,αωξδ' σωτηρίου ἔτους [1864] Καλλιστράτου Μοναχοῦ».
- A. Γραφὴ ἀπομιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Καλλιτεχνικὰ καὶ ποικιλόχρωμα ἀρχικά. Στάχωσις χαρτονύη.

241 [Τυπικ. 17(bis)] 32×22,5 φφ. 5 ἔτ. 1864

- «Παράκλησις τῆς ἐνδόξου Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος, ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τοῦ Ἀθων ἐκ τοῦ ἱεροῦ κοινοβίου Κουτλουμουσίου. Ἀπὸ δὲ τὴν πρώτην Δεκεμβρίου ,αωξδ' σωτηρίου ἔτους [1864] Καλλιστράτου Μοναχοῦ».

.1. "Ομοιον πρὸς τὸ προηγούμενον.

242 [657] ἔτ. 1905

1. Ἀκολουθία τοῦ ἵερομάρτ. Νικάνδρου (Νοεμ. 4).
2. Νήφωνος μοναχοῦ Ἰβηροσκητώτου, Μερικὴ ἀναπλήρωσις εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ δούλου πατρὸς ἡμῶν Ἰωάννικού.
3. Ἀκολουθίαι τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ τῆς μεγαλομάρτυρος Βαρβάρας (Δεκ. 4).

243 [661] 20×13 τέλ. 19. αἱ.

Ἀκολουθία Νικηφόρου πατριάρχου Κπόλεως.

244 [658 (=Τυπικ. 13)] 20,5×15,5 σσ. 53 τέλ. 19. αἱ.

Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Παρασκευῆς τῆς Ἐπιβατινῆς ('Οκτ. 14) (βλ. καὶ ἀρ. 229,3).

A. Γραφὴ μᾶλλον ἀπειρος. Ἐρυθρογραφία. Στάχωσις χαρτονίη.

245 [650] 31×23 σσ. 45 ἔτ. 1862

Ἀκολουθία τῆς ἀγ. Σκέπης.

A. Πόνῳ δὲ καὶ γραφῇ Ἰακώβου Μοναχοῦ Νεασκητώτου.

246 [737] 22×15 19. αἱ.

1. Ἀκολουθία Συμεὼν τοῦ νέου Θεολόγου ('Οκτ. 12).

2. ('Εν τέλει) Ἀκολουθία Ιωάννου Προδρόμου.

Συνεσταχωμένα καὶ τ' ἀκόλουθα ἔντυπα:

1. Ἀκολουθία Σπυλιανοῦ Παφλαγόνος (Νοεμ. 26), 'Εν Κπόλει ἀωιθ' [1819] (Petit, Acolouthies, σελ. 269,3).

2. Ἀκολουθία ἱερομάρτυρος Μοδέστου (Δεκ. 18), 'Εν Κπόλει ἀωιθ' [1819] (αὐτ. σελ. 196,1).

3. Ἀκολουθία Μάρκου Ἐφέσου τοῦ Εὐγενικοῦ ('Ιαν. 19), 'Εν τῷ τῆς Κπόλεως Πατριαρχικῷ τυπογραφείῳ, 1834 (αὐτ. σελ. 136,2).

A. Στάχωσις δὲ ἐρυθροῦ δέρματος.

247 [489] 26×18 φφ. 36 ἔτ. 1864

Ἀκολουθία ἀγ. ἀποστόλου Τιμοθέου ('Ιαν. 22). "Ἐπεται: 'Ὕπό-
μνημα εἰς τὸν θεῖον ἀπόστολον Τιμόθεον.

A. Ἐρυθρογραφία. Στάχωσις χαρτονίη. Ἐν προμετωπίδι! μνατιμήσιν 6 ες
ἰδίων ἀναλωμάτων γράψας ὅμώνυμος αὐτῷ Τιμόθεος μοναχὸς ἐκ τοῦ κελλείου τῆς
μεγάλης Παναγίας ἐπικαλουμένου ἐν ἔτει ,αωξδ' [1864].

248 [580] 28×20 19. αλ.

1. Παράκλησις εἰς τὸν ἀπόστολον Τιμόθεον, 1865.
2. ('Ἐν ἀρχῇ, διὰ χ²) Ἀντίγραφον τοῦ σιγιλλίου τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου [1856].

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

249 [646] 27×20 19. αλ.

'Ακολουθία ἄγ. μεγαλομάρτυρος Τρύφωνος (Φεβρ. 1).

250 [672] 20×15 19. αλ.

Παράκλησις ἄγ. Χαραλάμπους.

A. Γραφὴ παχεῖα, λίνων καλλιγραφική, πεποικιλμένα ἀρχικά. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

251 [Τυπικ. 5] 24,5×16 σσ. 38 έτ. 1873

«Φυλλάδιον τῆς λιτανείας τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου
διὰ τὸ ἄγιον Πάσχα τὴν γ' ἡμέραν».

A. Γραφὴ ἀπομιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Λίνων καλλιτεχνικὰ καὶ ποικιλόχρωμα ἀρχικὰ ὡς καὶ ἐπίτιτλα. "Ἐναντὶ σ. 1 εἰκὼν Ἀναστάσεως, σ. 34 Μεταπορφώσεως. Στάχωσις δερματίνη πολυτελής.

B. σ. 36 'Ετελειώθη ἐν ἔτει ἀπὸ Χριστοῦ 1873 κατὰ μῆνα Μάρτιον.
Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ Ζωσμᾶ ὁ πόνος.

252 [697] 23×16 φφ. 14 19. αλ. κολοβ.

'Ακολουθία τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα.

A. Γραφὴ ἐπιμελημένη, μιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐρυθρόγραφα πεποικιλμένα ἀρχικά. Ἐπίτιτλον. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

253 [Τυπικ. 13] 30×22,5 φφ. 26 20. αλ.

'Ακολουθία τοῦ ἔξοδιαστικοῦ τῶν μοναχῶν.

φ. 24^v Εὔχαὶ συγχωρητικαὶ εἰς πᾶσαν ἀράν.

A. Γραφὴ ἐπιμελημένη. Ἐρυθρογραφία. Στάχωσις χαρτονίη.

5. ΝΕΩΤΑΤΑ ΚΑΙ ΑΣΗΜΑΝΤΑ
(άρ. 254-283)

254 [710] 19,5×13,5 φφ. 5 έτ. 1901

Σπίχαι εἰς τὸ Σινᾶ.

A. Νεωστὶ συνεσταχωμένον.

255 [707] 23×16 σσ. 35 έτ. 1902

Λειτουργικόν.

256 [706] 19×13 σσ. 45 έτ. 1903

1. Σπιχολογία τῶν ἐννέα ὡδῶν.

2. (σ. 19) Οἱ Αἴνοι.

B. 1903 Ὁ γράφας Γαβριὴλ μοναχὸς Κουτλουμουσιανός, ἀπὸ χωρίον Ἐπιβάται τῆς Κωνσταντινούπολεως.

257 [Τυπικ. 19] 26×18 σσ. 167 έτ. 1905

«Οκτώηχος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Κουτλουμούση, ἦτοι κανόνες εἰς τὴν θείαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Μεταμόρφωσιν, 1905 ἔτος Ἰανουαρίου 27».

A. Γραφὴ λίαν ἐπιμελημένη, ἀπομιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά. Στάχωσις δερματίνη.

258 [Τυπικ. ձ.ձ.] 26,5×19 σσ. 135 20. αλ.

«Οκτώηχος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Κουτλουμουσίου τῆς θείας Μεταμορφώσεως, ἦτοι κανόνες εἰς τὴν θείαν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Μεταμόρφωσιν».

A. Γραφὴ λίαν ἐπιμελημένη, ἀπομιμουμένη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐρυθρόγραφα ἀρχικά. Ἐπίτιτλα. Στάχωσις δερματίνη νεωτέρα.

259 [759] έτ. 1906

Γρηγορίου Θεολόγου, Εἰς τὴν καίνην Κυριακήν.

260 [Τυπικ. 7] 27×20 φφ. 13 έτ. 1913

Ἐύχαριστήριος ἀκολουθία Θεοτόκου διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς δεκαετοῦς καταδρομῆς τοῦ Ὀρούς (τῇ Κυριακῇ τοῦ Θωμᾶ).

A. Γραφή ἀπομιμούμενη τυπογραφικὰ στοιχεῖα. Ἐρυθρογραφία. Πολύχρωμα πεποικιλμένα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Κατάστασις ἀρίστη. Στάχωσις νεωτέρα.

B. Ἐν τέλει: *aθιγ* [=προφανῶς, *α>ῃγ'*=1913].

261 [597] 23×14,5 φφ. 70 ἔτ. 1915

Γεροντικόν.

A Ἐν τέλει: Ἐκ χειρογράφου βίβλου λεγομένης *Παράδεισος τῶν πατέρων, 1915 ἐγραφον*. Πανόδετον.

262 [635] ἔτ. 1934

«Λόγοι καὶ ἀποσπάσματα, συλλεγέντα παρὰ μοναχοῦ Διομήδους Ζακυνθίου Κουτλουμουσιανοῦ, ἐν ἔτει σωτηρίᾳ 1934».

263 [595] 20. αἱ.

‘Ιστορία ἐπισκ. Ἀλεξανδρείας.

264 [596] 28,5×20 ἀρχ. 20. αἱ.

‘Ιατρικὸν (Περὶ πυρετῶν θεραπείας—καὶ σημειώματα περὶ ἀσθενειῶν καὶ φαρμάκων καὶ συνταγῶν).

265 [598] 29,5×20 σσ. 4+283 20. αἱ.

Λόγοι ἡθικοὶ καὶ ἀποφθέγματα (ἀρβᾶ ‘Ησαίου καὶ ἄλλων).

A. Προηγεῖται πίναξ περιεχομένων. Στάχωσις ἡμιδερματίνη.

266 [683]

Διάφοροι ἱατρικαὶ σημειώσεις. Τεύχη τρία διαφόρων μεγεθῶν.

267 [693]

Περὶ τῆς ἀγίας Ἱερουσαλήμ.

268 [726]

Σπάραγμα λειτουργικόν.

269 [664], **270** [669], **271** [675], **272-276** [715-719],
277-279 [721-723], **280** [749], **281** [750], **282** [752], **283** [758]

Νεώτατα καὶ ἀσήμαντα.

**ΠΙΝΑΞ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ ΑΡΙΘΜΩΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΜΟΝΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΡΙΘΜΟΥΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ**

Χρ. κατάλογος Μονῆς	Νέος κατάλογος	Χρ. κατάλογος Μονῆς	Νέος κατάλογος
462	1	498	29
463	2	499	30
464	3	500	31
465	4	501	32
466	5	502	33
467	6	503	34
468	7	504	35
469	146	505	36
470	8	506	138
471	9	507	37
472	136	508	38
473	10	509	—
474	11	510	—
475	12	511	139
476	—	512	—
477	13	513	223
478	14	514	—
479	15	515	240
480	16	516	232
481	137	517	160 (βλ. καὶ 565)
482	17	518	—
483	18	519	229
484	19	520	—
485	20	521	—
486	21	522	—
487	22	523	—
488	23	524	148
489	247	525	—
490	24	526	39
491	25	527	—
492 βλ. ἀρ.	624	528	—
493 » »	625	529	151
494 » »	626	530	152
495	26	531	40
496	27	532	206
497	28	533	214

Χριστάλο- γος Μονῆς	Νέος χριστά- λογος	Χριστάλο- γος Μονῆς	Νέος χριστά- λογος
534	153	578	56
535	215	579	57
536	216	580	248
537	207	581	58
538	211	582	59
539	219	583	164
540	205	584	60
541	213	585	61
542	209	586	165
543	208	587	62
544	204	588	63
545	218	589	64
546	200	590	65
547	201	591	66
548	212	592	67
549	154	593	166
550	210	594	68
551	202	595	167 καὶ 263
552	41	596	264
553	155	597	261
554	199	598	265
555	42	599	203
556	43	600	168
557	44	601	194
558	45 καὶ 156	602	169
559	46	603	69
560	47	604	70
561	48	605	71
562	= ἀρ. 628;	606	170
563	157	607	171 (καὶ 172;)
564	49	608	72
565	160 (βλ. καὶ 517)	609	158
566	50	610	173
567	140	611	73
568	51	612	159
569	161	613	74
570	162	614	75
571	52	615	76
572	53	616	77
573	54	617	78
574	220	618	174
575	221	619	79
576	55	620	80
577	163	621	81

Χρ κατάλογος Μονῆς	Νέος κατάλογος	Χρ κατάλογος Μονῆς	Νέος κατάλογος
622	82	666	179
623	83	667	106
624	84	668	—
625	85	669	270
626	86	670	107
627	87	671	180
628	88 (βλ. καὶ 492 - 4)	672	250
629	217	673	181
630	89	674	108
631	90	675	271
632	91	676	230
633	92	677	182
634	93	678	183
635	94, 95, 96 καὶ 262	679	184
636	175	680	109
637	97	681	—
638	98	682	185
639	225	683	266
640	196	684	110
641	99	685	111
642	100	686	235
643	101	687	186
644	176	688	226
645	236	689	187
646	249	690	112
647	228	691	113
648	102	692	114
649	103	693	267
650	245	694	115
651	239	695	116
652	238	696	117
653	231	697	252
654	227	698	—
655	104	699	141
656	105	700	198
657	242	701	118
658	244	702	119
659	237	703	120
660	177	704	121
661	243	705	—
662	222	706	256
663	178	707	255
664	269	708	—
665	132	709	— (145;)

Χριστάλο- γος Μονῆς	Νέος κατά- λογος	Χριστάλο- γος Μονῆς	Νέος κατά- λογος
710	254	735	127
711	188	736	197
712	122	737	246
713	123	738	—
714	124	739	195
715	272	740	—
716	273	741	128
717	274	742	129
718	275	743	130
719	276	744	131
720	190	745	133
721	277	746	134
722	278	747	—
723	279	748	—
724	—	749	280
725	—	750	281
726	268	751	—
727	189	752	282
728	191	753	135
729	—	754	χριστιανὸν
730	—	755	192 (καὶ 193;)
731	—	756	—
732	125	757	—
733	—	758	283
734 ;	126	759	259

ΑΡΙΘΜΟΙ ΤΥΠΙΚΑΡΙΟΥ

Πολλὰ χριστάλη ταῦτα, φαίνεται, ἀποτεθειμένα ἀλλοτε στὸ Τυπικαρίο τῆς Μονῆς καὶ φέρουν εἰδικοὺς ἀριθμούς Τυπικαρίου (συχνὰ δίπλα καὶ σ' ἐναντίῳ ἄλλο, παλαιότερο ἀριθμό). Ἐπὸ τὴν ἔλλη μεριά, στὸν χειρόγραφο κατάλογο τῆς Μονῆς ὑπάρχει, ἀπέναντι στοὺς ἀριθ. 509 - 525, ἡ σημείωση πώς τὰ χριστάλη τείποινται πολλὰ ὕμως ἀπὸ τὰ χριστάλη ποὺ ἔφεραν ἀριθμὸ Τυπικαρίου φέρουν ἐπιτροποθέτως κανονικὰ καὶ ἀριθμὸ τοῦ χειρογράφου καταλόγου τῆς Μονῆς, καὶ μάλιστα ἐναντίον ἀπὸ τοὺς ἀριθ. 509 - 525 (π.χ. 511, 513, 515, 516, 519 κ.ἄ.). Φαίνεται λοιπὸν πώς οἱ ἀριθμοὶ 509 - 525 (ἢ μᾶλλον 509 - 528, 20 ἀριθμοὶ συνολικὰ) ἀντιστοιχοῦν πρὸς τοὺς (21 συνολικὰ) παρακάτω καθόδικες, ποὺ ἔχουν ἔνδειξη ἀριθμοῦ Τυπικαρίου.

ἀριθ. Τυπικαρίου

ἀριθ. Χριστάλογου

ἀριθ. Νέου καταλόγου

4		147
5 (παλ. 24)	511	139
5 (παλ. 28)		251
6		233
7		260

άριθ. Τυπικαρίου	άριθ. Χρ. καταλόγου	άριθ. Νέου καταλόγου
8 (παλ. 32)	513	223
9	516	232
10 (παλ. 3)	519	229
13	658	244
13 (παλ. 29)		253
15 (παλ. 12)		145
16 (παλ. 16)		234
17	515	240
17 bis		241
18	524	148
19		257
61 [!]		149
ἀ. ἀ. (παλ. 7)		224
ἀ. ἀ.	639	225
ἀ. ἀ.		150
ἀ. ἀ.		258

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Οι άριθμοι 492 - 494 έχουν περιγραφή και πάλι, μὲ τοὺς ἀρ. 624 - 626. Τὸ ἔδιο πιθανὸν συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἀριθ. 562 = 628.

2) Οι ἀκόλουθοι ἀριθμοὶ τοῦ χειρογράφου καταλόγου τῆς Μονῆς έχουν δοθῆ κατὰ λάθος σὲ δύο ἢ περισσότερους κώδικες:

558 = ἀρ.	45	καὶ	156	Νέου καταλόγου
595 =	"	167	καὶ	263
607 =	"	171	(καὶ 172;)	"
635 =	"	94, 95, 96	καὶ	262
755 =	"	192	(καὶ 193;)	"

3) Στὴν ἀκόλουθη περίπτωση τὰ δύο μέρη ἑνὸς χρ. έχουν καταμερισθῆ στὸν παλιὸν κατάλογο σὲ δύο ἀριθμούς:

$$517 \text{ καὶ } 565 = 160 \text{ Νέου καταλόγου}$$

4) Τῶν ἀκόλουθων ἀριθμῶν τοῦ Χειρογράφου καταλόγου δὲν εὑρέθηκαν καὶ δὲν ἐταυτίσθηκαν τὰ περιγραφόμενα χειρόγραφα (στὸν Πίνακα ἀντιστοιχίας σημειώθηκε πανταχός):

476, 668, 681, 698, 705, 708 (;), 709 (= 145 ;), 724, 725, 729, 730, 731, 733, 738, 740, 747, 748, 751, 756, 757 [20 συνολικὰ ἀριθμοί]. Ὁ ἀρ. 754 εἶναι χρ. σλαβικό.

Γιὰ τοὺς ἀριθ. 509 - 528 βλ. τὴν σημείωση τὴν σχετικὴ μὲ τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ Τυπικαρίου.

5) Οι ἀριθ. 144 καὶ 145 νέου καταλόγου δὲν μπόρεσαν νὰ ταυτισθοῦν μὲ ἀριθμούς τοῦ χειρογράφου καταλόγου τῆς Μονῆς.

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ
ΔΥΟ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ
(ΠΙΝ. 1-2)

1. ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΝΑΣΤΑΣΗ ΒΡΟΝΤΗ

Στὸ Supplément I (Παρίσι 1964) τοῦ πολύτιμου Répertoire του, δ. M. Richard μνημονεύει δύο χειρόγραφα σὲ Ἰδιωτικές συλλογές τῆς Ρόδου: ἔναν νομοκάνονα τοῦ 16ου αἰώνα στὴν κατοχὴ τοῦ κ. Μιχαήλ Παρασκευᾶ (χληρονόμου τοῦ ἀλλοτε μητροπόλιτη Ρόδου Ἀποστόλου) καὶ 24 φύλλα ἀπὸ ἔνα τετραευάγγελο τοῦ 11ου αἰώνα στὴν κατοχὴ τοῦ κ. Ἡλία Τσιγκάνου (Tsinganos)¹. Τὸν Λύγουστο τοῦ 1968 στὴ Ρόδο² ζήτησα νὰ ἴδω τὰ δύο αὐτὰ χειρόγραφα, ἀλλὰ δὲν ἐστάθηκα τυχερός. Ο κ. Μ. Παρασκευᾶς, ἀφοῦ πρῶτα μοῦ δήλωσε πῶς δὲν ξέρει τίποτα γιὰ χειρόγραφο στὴν κατοχὴ του, στὴν ἐπιμονή μου, καὶ ἀφοῦ τοῦ ἀνέφερα τὴν μνεία τοῦ M. Richard, μοῦ ὑποσχέθηκε πῶς θὰ ψάξῃ νὰ τὸ βρῆ: ὕστερα δμως ἀπὸ μερικοὺς μῆνες μοῦ μήνυσε³ πῶς τὸ χειρόγραφο δὲν ὑπάρχει. "Ἄς μὴ σχολιάσουμε τὴν περίπτωση.

'Ιδιαιτέρο ἐνδιαφέρον παρουσίαζαν τὰ 24 φύλλα τοῦ Τετραευάγγελου τοῦ 11ου αἰώνια: ἀλλὰ στὴ Ρόδο κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ μοῦδω ση κάποια πληροφορία, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου φαινόταν πῶς τους ἥταν ἄγνωστο. Γυρίζοντας στὴ Θεσσαλονίκη, καὶ μὲ τὴ μεσολάβηση τοῦ συναδέλφου κ. Ἀγαπητοῦ Τσοπανάκη (καὶ τοῦ ἀδερφοῦ του στὴ Ρόδο κ. Σάββα Τσοπανάκη — ποὺ τοὺς εὐχαριστῶ καὶ τοὺς δύο θερμά), ἔμαθα ὅτι δ κ. Ἡλίας Τσίγκανος ἥταν ἐγκατεστημένος στὴν Ἀθήνα, καὶ ἀκόμα πῶς ἥταν δ ἐπὶ θυγατρὶ γαμβρὸς τοῦ Ἀναστάση Βρόντη (1888 - 1961), τοῦ Ρόδιου λογίου καὶ λαογράφου, στὸν δόποντὸν χρωστοῦμε πολλὲς μελέτες γιὰ τὴν ιστορία καὶ τὴν λαογραφία τοῦ πατρικοῦ του νησιοῦ⁴. "Ετσι,

1. Τὶς πληροφορίες ἀναγράφει ὅτι τοῦ τῆς ἔδωσε δ κ. Μ. Νκουμίδης.

2. Βλ. καὶ Εἰδήσεις, 'Ελληνικὰ 21 (1968) 486.

3. Μέσῳ τοῦ κ. Ἐμμ. Φραράκη, ποὺ τὸν εὐχαριστῶ θερμὰ γιὰ τὴν εὐγενική του μεσολάβηση.

4. Κυρίως: Ροδιακά, τόμ. Α' (Α0. 1939), Β' (Ρόδος 1950), καὶ πολλὲς μελέτες στὰ περ. Ξενοφάνης (1910), Δωδεκ. Ἡμερολόγιον (1912, 1925 - 26) καὶ Δοκιμία (τόμ. 11, 12 [1931-39]. Βλ. καὶ Εἰρήνης Μοσκόβη, 'Αναστάσης Βρόντης, Βιογραφία, 'Αθ. [1966].

σὲ πρώτη εὐκαιρία, ζήτησα νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ στὴν Ἀθήνα καὶ βρῆκα στὸ σπίτι του ἐγκάρδια ὑποδοχὴ καὶ ἀπὸ τὸν ἵδιο καὶ ἀπὸ τὴν οἰκογένειά του, καὶ ίδιαίτερα ἀπὸ τὴν κυρία Ἐλπίδα Α. Βρόντη, τὴν εὐγενικὴ καὶ μορφωμένη γυναίκα, ποὺ στάθηκε ὁ πιστὸς σύντροφος τοῦ Ἀναστάση Βρόντη καὶ φυλάγει τώρα μὲ στοργὴ καὶ ἀφοσίωση τὰ κατάλοιπά του. Παρακαλῶ δὲλους των νὰ δεχτοῦν τὶς πιὸ εἰλικρινεῖς μου εὐχαριστίες.

Ο Ἀναστάσης Βρόντης ἔρευνοῦσε τὴν ιστορία καὶ τὴ λαογραφία τῆς Ρόδου καὶ συγκέντρων, γιὰ νὰ τὸ διαφυλάξῃ, ὅτι νόμιζε πῶς μποροῦσε νὰ ἥταν χρήσιμο στὴν ἔρευνά του. Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ σπαράγματα ἀπὸ χειρόγραφα ποὺ θὰ περιγραφοῦν παρακάτω, ἡ συλλογὴ του περιέχει καὶ μερικὰ ἔγγραφα (όμολογα κ.ἄ.) καὶ μερικὰ τουρκικά, σχετικὰ δὲ μὲ τὸ πατρικό του χωρὶδ Σιάνα.

1. Τὸ σημαντικότερο βέβαια ἀπὸ τὰ περιεχόμενα τῆς συλλογῆς εἶναι τὰ 24 περγαμηνὰ φύλλα ποὺ ἀναφέρει ὁ Richard. Δὲν πρόκειται δύμως γιὰ Τετραευάγγελο, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἔρμηνεά στὰ Εὐαγγέλια τοῦ Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας. Τὰ φύλλα ἔχουν διαστάσεις 29×21 , μὲ 28 στίχους κειμένου. Ἡ γραφὴ εἶναι στρογγυλή, ἐπικελημένη, μὲ ἀρκετὲς ἐπιτυμήσεις καὶ γράμματα γραμμένα πάνω ἀπὸ τὴ γραμμή μπορεῖ νὰ τοποθετηθῇ, νομίζω, ἀκόμη μέσα στὸν 12ο αἰώνα (βλ. Πίν. I)¹.

Τὰ φύλλα (ποὺ τὰ ἔβαλα πρόχειρα σὲ κάποια τάξη καὶ τ' ἀριθμησα ἀπὸ 1 - 24) περιέχουν τὴν Ἐρμηνεία στὸ κατὰ Λουκᾶν καὶ στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο. Ἡ ἔρμηνεά του κατὰ Λουκᾶν καταλαμβάνει τὰ φρ. 1 - 7· ἀρχίζει ἀκέφ. (φ. 1): τὴν παραβολὴν ταύτην ἐκλαβέσθαι (P.G. 123, 1001 A = Λκ 18, 6 - 8) καὶ φτάνει ὡς Λκ 23, 17 (P.G. 1096 B). Τὰ ὑπόλοιπα φύλλα περιέχουν τὴν ἔρμηνεά στὸ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγέλιο· ἀρχίζει (φ. 8) : Ἰω. 13, 17 - 19 (ἀπὸ]στολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν, P.G. 124, 156 A) καὶ φτάνει (φ. 24) ὡς Ἰω. 20, 24 - 29 (τοντέστιν ἔρμηνεύεται δίδυμος, P.G. 124, 301 C).

Τὰ φύλλα εἶναι εἴτε μονόφυλλα εἴτε δίφυλλα· συγκεκριμένα, μονόφυλλα εἶναι τὰ φρ. 1, 4, 7, 10, δίφυλλα τὰ φρ. 2/3, 5/6, 8/9, 11/12, 13/14, 15/16, 17/20, 18/19, 21/22, 23/24. Προσεχτικότερη ἔξέταση (ποὺ ἔκχυμα πιὰ μὲ βάση τὶς φωτογραφίες)

1. Τὰ φύλλα τὰ εἰδῶν καὶ τὰ μελέτησαν οἱ συνεργάτες τοῦ Institut für neutest. Textforschung τοῦ Münster, βλ. Kurt Aland, Ergänzungen zur «Kurzgefassten Liste» (Fortsetzungsliste VII [Materialien zur neutest. Handschriftenkunde, I, Berlin 1969]) μὲ τὸν ἀριθμὸ C. Minuskeln 2720. Στὸ περιεχόμενο: εκ†, δηλ. Ἐρμηνεία στὰ εὐαγγέλια, ἀποσπασματικό. (Τὰ φύλλα ἀναφέρονται πῶς βρίσκονται ἀκόμη στὴ Ρόδο).

εδειξε ὅτι μπορεῖ ν' ἀποκατασταθῇ μὲν ἀρκετὴ ἀκρίβεια ἡ ἀλληλουγία τῶν φύλλων καθὼς καὶ ἡ ἀρχική τους θέση στὰ τετράδια ποὺ ἀπέρτιζαν τὸν κώδικα. Καὶ γιὰ μὲν τὴν ἀλληλουγία, αὐτὴ ἀποκαθίσταται μὲν βάση τὸ κείμενο (καὶ εἰδικότερα τὰ εὐαγγελικά χωρία). ὅσο γιὰ τὴν θέση τῶν φύλλων στὰ τετράδια, μᾶς βοηθᾶ ἡ ἀρχικὴ ἀριθμητική τῶν τετραδίων, ποὺ σώζεται σὲ μερικά φύλλα, στὴν κάτω δια, λίγο δεξιότερο (Γ^θ) ἢ ἀριστερότερο (Υ^θ) ἀπὸ τὸ μέσο τοῦ φύλλου. "Ετοι διακρίνουμε τοὺς ἀκόλουθους ἀριθμοὺς: φ. 5^ῃ ν'^ῃ, φ. 6^ῃ ν'^ῃ, φ. 7^ῃ ν'^ῃ, φ. 8^ῃ λ'^ῃ, φ. 9^ῃ λ'^ῃ, φ. 13^ῃ λ [ζ]^ῃ, φ. 19^ῃ λη'^ῃ, φ. 21^ῃ λθ'^ῃ. Συμπληρωματικὴ βοήθεια παρέχει καὶ ἡ διαφορετικὴ κάθε φορά τοποθέτηση τοῦ φύλλου τῆς περγαμηνῆς, ἣν δηλ. ἡ τρίχινη («έχέτριχος») ἢ σάρκινη («έχέσαρκος») ἐπιφάνεια ἀποτελῇ τὸ γενεῖο ἢ τὸ verso τοῦ φύλλου. Ξέρουμε δηλ., τὴν φροντίδα τῶν βιζαντινῶν νὰ τοποθετοῦν τὰ φύλλα τῆς περγαμηνῆς μὲ τέτοιον τρόπο, δώστε στὸ δύνοιμα τοῦ κώδικα ν' ἀντικρίζωνται πάντα δύο δύμοιες ἐπιφάνειες, στὴν ἀριστερὴ καὶ στὴ δεξιὰ σελίδα: τρίχινη (σκληρὴ) μὲ τρίχινη, καὶ σάρκινη (μαλακὴ) μὲ σάρκινη. Στὸν κώδικα μας ὁ βιβλιογράφος τοποθέτησε τὴ σάρκινη ἐπιφάνεια στὸ δέξιωτερο τῶν τετραδίων· δηλ. τὸ recto τοῦ φ. 1 καὶ τὸ verso τοῦ φ. 8 δείχνουν τὴ μαλακὴ δύψη (καὶ ἐπομένως τὸ φ. 1^ῃ - 2^ῃ τὴ σκληρὴ τρίχινη) κ.ο.κ. "Η, ἀλλιῶς, τὴ σάρκινη ἐπιφάνεια δείχνουν τὰ φύλλα 1, 3, 5, 7 καὶ τὴν τρίχινη τὰ φύλλα 2, 4, 6, 8 τοῦ τετραδίου. "Ετοι διευκολύνεται σὲ κάθε τετράδιο νὴ ἀνασύσταση.

'Η δήλωση τῶν ἀριθμῶν τῶν τετραδίων μᾶς ἐπιτρέπει εἰδοὺς ἐξ ἀρχῆς μιὰ πρότη διακρίσισταση· πῶς ἡ ἐρμηνεία στὸν Λουκᾶ (φφ. 1-7, τετρ. ν'^ῃ - ν'^ῃ) ἐρχόταν στὸν κώδικα ὕστερον ἀπὸ τὴν ἐρμηνεία στὸν Ἰωάννη (φφ. 8 - 24: λε'^ῃ - λθ'^ῃ) — πράγμα ἄλλωστε ὅχι ἀσυνήθιστο. 'Απὸ τὸ χρ. ἐξέπεσαν τὰ πρῶτα 34 τετράδια, καθὼς καὶ 13 φύλλα (μα'^ῃ - ν'^ῃ), ποὺ θὰ περιεῖχαν τὸ τέλος τῆς ἐρμηνείας τοῦ Ἰωάννη καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ Λουκᾶ. Πόσα τετράδια λείπουν ἀπὸ τὸ τέλος δὲν εἶναι ἐπίσης δύσκολο νὰ τὸ ὑπολογίσουμε: τὸ κεφ. 23, 17 (φ. 7) βρίσκεται κοντά στὸ τέλος τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Λουκᾶ (24, 53), θ' ἀκολουθοῦσε ἐπομένως ἔνα ἀκόμα ἢ τὸ πολὺ δύο τετράδια· ὁ κώδικας ὀλόκληρος θὰ ἦταν ἀρκετὰ δύγκωδης, μὲ 472 περίπου φύλλα (57 σημερινὰ τετράδια + 2 = 59 x 8)¹.

Τὰ 24 μεμονωμένα φύλλα ποὺ μᾶς ἐσώθηκαν ἀπὸ κώτον τὸν μεγάλο κώδικα διαμοιράζονται στὰ τετράδια κατὰ τὸν τρόπο ποὺ δείχνει ὁ ἀκόλουθος πίνακας. (Στὴ δεύτερη στήλη, μὲ τὶς σινδέσεις ἀριστερὰ δηλώνουνται τὰ δίφυλλα—π.χ. τὰ φφ. 8/9 τοῦ λε'^ῃ τετραδίου εἶναι ἔνα ἑνίκαιο δίφυλλο, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ πρῶτο καὶ τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ τετραδίου. Στὴν τρίτη στήλη, τὰ φ. 8. φ. 9. κ.ο.κ. δηλώνουν τὴ σημερινὴ ἀριθμηση ποὺ ἔδωσε στὰ φύλλα· μὲ ὅρθιες δύγκινες δηλώνουνται τὰ χάσματα: [6 φφ] = χάσμα ἐξ! φύλλων. Οἱ ἐκλέτες οἱ δηλώνουν τὸ σάρκινο ἡ τρίχινο γενεῖο τῶν φύλλων. Τέλος, στὸ περιεχόμενο, οἱ συνδετικὲς γραμμὲς δεξιὰ δηλώνουν συνέχεια περιεχομένου (ἔλλειψη χάσματος).

1. Ήταν ἐνδιαφέρον νὰ διαπιστωθῇ μήπως ὀλόκληρος ὁ κώδικας ἢ μεμονωμένα φύλλα του βρίσκονται σὲ ἄλλες βιβλιοθήκες.

Τετράδια	φύλλα τετραδίου	φύλλα χειρογράφου	δήλωση τετραδίου	Περιεχόμενα (ελληνικά χωρίς)
----------	--------------------	----------------------	---------------------	---------------------------------

α) 'Ερμηνεία 'Ιωάννου

$\lambda\varepsilon'$	$\left\{ \begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ 6 \\ 7 \\ 8 \end{array} \right\}$	φ. 8 r ⁰ $\lambda\varepsilon'$ 'Ιω. 13, 17-22 [6 φφ]		
$\lambda\xi'$	$\left\{ \begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ 6 \\ 7 \\ 8 \end{array} \right\}$	φ. 13 ^o r ⁰ $\lambda[\zeta']$ » 14, 18-20 [1 φ] φ. 10 ^o » 14, 25-27 φ. 11 ^o » 14, 28-31 φ. 12 ^o » 15, 1-6 [2 φφ]	» 14, 15-17	
$[\lambda\xi']$	$\left\{ \begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ 6 \\ 7 \\ 8 \end{array} \right\}$	[3 φφ] φ. 15 » 16, 16-22 φ. 16 » 16, 23-24 [3 φφ]	» 16, 16-22	
$\lambda\eta'$	$\left\{ \begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ 6 \\ 7 \\ 8 \end{array} \right\}$	φ. 18 1) » 17, 11-13 [1 φ] φ. 17 ^o » 17, 22-26 [2 φφ] φ. 20 ^o » 18, 12-13 [1 φ] φ. 19 r ⁰ $\lambda\eta'$ » 18, 28-32	» 17, 11-13	
$\lambda\theta'$	$\left\{ \begin{array}{c} 1 \\ 2 \\ 2 \\ 3 \\ 4 \\ 5 \\ 6 \\ 7 \\ 8 \end{array} \right\}$	φ. 21 r ⁰ $\lambda\theta'$ » 18, 33-39 [6 φφ]	» 18, 33-39	
		φ. 22 1) » 19, 28-30	» 19, 28-30	

1. Δέν διακρίνεται δήλωση τετραδίου.

Τετράδια	φύλλα τετραδίου	φύλλα χειρογράφου	δήλωση τετραδίου	Περιεχόμενα (εναγγελικά χωρία)
[μ']	1		[2 φφ]	
	2			
	3	φ. 23 ^ο		'Ιω. 20, 1-8
	4	{2 φφ}		
	5			
	6	φ. 24 ^ο		» 20, 24-29
	7			
	8	[2 φφ]		

[χάσμα τετρ. μα' - νγ']

β) Ἐρμηνεία Λουκᾶ

[νδ']	1			
	2			
	3	φ. 4 ^ο		Λκ. 18, 9-14
	4	φ. 2 ^ο		(σινάχεια ἐρυθραίας)
	5	φ. 3 ^ο		Λκ. 18, 15-23
	6			
	7			
	8			
[νε']		φ. 4 ^ο		Λκ. 20, 9-16
νζ'	1	φ. 5	ν ^θ νζ'	Λκ. 20, 41 - 21, 4
	2			
	3			
	4		[6 φφ]	
	5			
	6			
	7			
	8	φ. 6	ν ^θ νζ'	» 22, 20-25
νζ'	1-7	[7 φφ]		
	8	φ. 7	ν ^θ νζ'	» 23, 6-17

"Ολα τὰ φύλλα είχαν χρησιμοποιηθῆ ὡς παράφυλλα κατὰ τὴ στάχωση ἀλλων χειρογράφων (ἢ ἐντύπων), καὶ ἀσφαλῶς ὁ ἔδιος ὁ Βρόντης θὰ τὰ ἀπέσπασε ἀπὸ τὴ στάχωση, γιὰ νὰ τὰ περισώσῃ. Τὰ ἔχην ἀπὸ τὴ χρησιμοποίηση αὐτὴ εἶναι φανερά, καὶ ἴδιαίτερα στὰ δίφυλλα, ὅπου σὲ δύλα (χωρὶς ἔξαίρεση) φαίνονται ἀποτυπωμένα γύρω γύρω τὰ ἔχην ἀπὸ τὸ δέρμα ποὺ ἦταν γυρισμένο καὶ κολλημένο στὴν ἐσωτερικὴ πινακίδα τῆς σταχώσεως· φυσικὰ τὰ ἔχην διακρίνονται μόνο στὸ ἔνα

1. Ἀνήκει κάπου μέσα στὸ νε' τετράδιο, ἀλλὰ ποῦ ἀκριβῶς δὲν εἴναι δυνατὸν νὰ ἔξακριβωθῇ.

φύλλο τοῦ διφύλλου (αὐτὸς ποὺ θὰ χρησίμευε ὡς παράφυλλο σταχώσεως) καὶ ζωηρότερα στὴν μιὰ πλευρὰ τοῦ φύλλου, αὐτὴ ἀκριβῶς ποὺ θὰ ἥταν κολλημένη στὴν πινακίδα τῆς σταχώσεως· τὸ ἄλλο φύλλο τοῦ διφύλλου δὲν ἔχει ἵχνη (χρησίμευε ὡς κανονικὸ παράφυλλο). ἐπίσης δὲν παρουσιάζουν ἵχνη τὰ τέσσερα μονόφυλλα (φρ. 1, 4, 7, 10—βλ. παραπάνω), ποὺ θὰ ἥταν κι αὐτὰ κανονικὰ παράφυλλα (ὄχι δηλ. παράφυλλα σταχώσεως). Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι ἀπὸ δέκα συνολικὰ δίφυλλα, τὰ πέντε (2/3, 5/6, 8/9, 13/14, 18/19) παρουσιάζουν τὰ πιὸ ἔντονα ἵχνη στὸ recto τοῦ πρώτου φύλλου, ἐνῶ τὰ ἄλλα πέντε τὰ παρουσιάζουν στὸ verso τοῦ δεύτερου φύλλου. Λύτὸ σημαίνει, νομίζω, πῶς τὰ πέντε πρῶτα χρησιμοποιήθηκαν ὡς παράφυλλα ἀρχῆς, καὶ τὰ ὑπόλοιπα ὡς παράφυλλα τέλους, καὶ ὅτι ὁ σταχωτῆς τὰ χρησιμοποίησε χωρὶς νὰ τὰ ἀντιστρέψῃ. Καὶ ἔνα ἄλλο ἀκόμα πιθανὸ συμπέρασμα: πῶς τὰ δέκα τουλάχιστον δίφυλλα (20 φύλλα) εἶχαν χρησιμοποιηθῆ ὡς παράφυλλα σὲ πέντε βιβλία. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι τὰ φύλλα φαίνεται νὰ ἔχουν διατηρήσει ὅλα τὶς ἀρχικές τους διαστάσεις. Καὶ μιὰ ἄλλη λεπτομέρεια: σὲ πολλὰ ἀπὸ τὰ φύλλα σώζονται ἀκόμα κολλημένα ὑπολείμματα ἀπὸ ἔντυπα (παλαιότυπα), πράγμα ποὺ πιθανὸν νὰ σημαίνῃ ὅτι ἡ πινακίδα τῆς σταχώσεως δὲν ἥταν ἀπὸ ἔνα, ἀλλὰ ἀπὸ χαρτόνι σχηματισμένο μὲ τὴ συγκόλληση (ὅπως γίνεται συνήθως) ἔντυπων φύλλων¹.

2. Ἀπὸ τὸ ἄλλα σπαράγματα, περγαμηνὰ καὶ χάρτινα, ποὺ περιέχει ἡ μικρὴ συλλογὴ, τὸ πιὸ ἔνδιαφέρον ἵσως εἶναι ἕνα δίφυλλο χάρτινο, ποὺ περιέχει στίχους ἀπὸ δημῶδες κείμενο. Ἄρεξ. Ὁ Διομήδης λέγει τον κύρης μου εἰς πολλὰ ἔτη. Εἶναι φανερὸ ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν γνωστὸ «Πόλεμο τῆς Τρωάδος», ποὺ μᾶς ἔχει παραδοθῆ σὲ πολλὰ χειρόγραφα. Στὸ σπάραγμά μας οἱ στίχοι εἶναι γραμμένοι καταλογάδην καὶ ὑπάρχουν ποὺ καὶ ποὺ ἔνδιαμεσοι τίτλοι ἐρυθρόγραφοι, δημοσιεύονται δημοσιεύονται γιὰ τὴν πρώτη (32 στίχοι κειμένου) ἔχουν ἀφεθῆ κενὰ γιὰ νὰ προστεθοῦν εἰκονογραφίες². ἔτσι, στὸ φ. 1^γ ἔχουν γραφτῆ στὴν μέση περίπου 4 μόνο στίχοι³, στὸ φ. 2 (βλ. Πίν. 2) 10 στίχοι ἐπάνω καὶ 4 κάτω καὶ δῆλο τὸ ὑπόλοιπο ἔχει ἀφεθῆ κενό, ἐνῶ στὸ φ. 2^γ ἔχουν γραφτῆ μόνο ἐπάνω 13 στίχοι. Τὸ κείμενο συνεχίζεται χωρὶς

1. Περισσότερα τέτοια ὑπολείμματα δικτηροῦσε τὸ φ. 13· τὰ ἀπομάκρυνα, ἀφοῦ προηγουμένως ἐφωτογράφησα τὸ φύλλο στὴν ἀρχικὴ του κατάσταση.

2. Λεπτομέρεια πωὺ τὴ συναντοῦμε καὶ σὲ ἄλλα χφρ τοῦ ποιήματος.

3. Καὶ ἐδῶ καὶ περαπλένω ἐννοῶ στίχους κειμένου (ἀράδες) καὶ ὄχι στίχους τοῦ ποιήματος.

γάσμα ἀπὸ τὸ verso τοῦ φ. 1 στὸ recto τοῦ φ. 2, τὸ δίφυλλο εἶναι λοιπὸν τὸ μεσαῖο δίφυλλο ἐνὸς τετραδίου. Στὸ ἐπάνω μέρος τοῦ φ. 1 καὶ 2 (recto), μὲ τὸ πρῶτο (;) χέρι, ἀριθμηση: ἶ', ια'. (Στὸ φ. 2 ὁ ἀριθμὸς ἵσως νὰ εἶναι καὶ να', στὸ φ. 1 ὅμως φαίνεται καθαρὰ ἶ'. Τὸ κείμενο — βλ. παρακάτω, σ. 230 — δὲν εἶναι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου, καὶ γι' αὐτὸ ἀποκλείεται τὰ δύο φύλλα νὰ ἦταν τὰ ἀρχικὰ φρ. 11 καὶ 12 τοῦ χρ.).

* Η γραφὴ εἶναι ἀρκετὰ ἐπιμελημένη, τὸ χαρτὶ ψιλό, μὲ πολὺ πυκνὲς ὑδάτινες γραμμές· παρουσιάζει καὶ ὑδατόσημο: ἡμισέληνο, ὅπως Briquet 5238 [= 1508] ή 5239 [= 1511-16]. 'Επομένως τὸ χρ, ἀπὸ δπου ἀποσπάστηκε τὸ δίφυλλο, χρονολογεῖται μὲ ἀσφάλεια στὶς ἀρχὲς τοῦ 16ου αἰώνα. Γιὰ τὸ δίφυλλο κάνω εἰδικὸ λόγο ἀλλοῦ (βλ. ἐδῶ παρακάτω, σ. 999-999).

3. Ὑπάρχουν ἀκόμα καὶ μερικὰ ἄλλα σπαράγματα, περγαμηνὰ καὶ χάρτινα:

a) Περγ., 2 μεμονωμένα φύλλα, γραφὴ στρογγυλή, πολὺ ἐπιμελημένη, 2 στῆλες, 31 στίγοι, 11. αἱ. Φαίνεται δὲ πρόκειται γιὰ συνεχὲς κείμενο (δὲν ὑπάρχει γάσμα ἀπὸ τὸ φ. 1^ν στὸ φ. 2^τ) — ἵσως ἀγιογραφικὸ¹. Τὰ φύλλα εἶχαν προφανῶς χρησιμοποιηθῆ ὡς ἐπένδυση ἐνὸς ἢ δύο τευχῶν, γι' αὐτὸ καὶ ἔχουν καταστραφῆ ἐγκαρπίως στὴ μέση (στὸ σημεῖο δηλ. τῆς ράχης) καὶ ἔχουν σχεδὸν ἀποκοπῆ σὲ δύο τεμάχια (ποὺ ἔχουν συρραφῆ σήμερα πρόχειρα μὲ κλωστή). Τὰ φύλλα βρίσκονται σὲ πολὺ κακὴ κατάσταση, καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο σὲ πολλὰ σημεῖα τὸ κείμενο εἶναι τελείως ἀδιάγνωστο, ίδιως στὸ recto τῶν δύο φύλλων (ποὺ θ' ἀποτελοῦσαν τὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ τῆς ἐπενδύσεως).

b) Μικρὸ τμῆμα (ἀπόκομμα) περγαμηνοῦ φύλλου, ἀπὸ χειρόγραφο λειτουργικό, 14. αἱ. (περιέχει εὐχή).

γ) Χάρτινο φύλλο, σχ. 4^ο, δίστηλο, στ. 34, ἀρχ. 15. αἱ. Σπάραγμα ἀπὸ Συναξάριο (21 - 22 Φεβρουαρίου) περιέχονται: στὸ 1^ο μνήμη Ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κπόλεως τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν καὶ ἀρχιεπ. Ἱεροσολύμων Ζαχαρίου καὶ ἀγίας μάρτυρος Ἀνθούσης καὶ τῶν δύο οἰκετῶν αὐτῆς, τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ μνήμη Γεωργίου ἀρχιεπ. Ἀμάστριδος τοῦ Θαυματουργοῦ, φ. 1^ν μηνὶ τῷ αὐτῷ κβ', μνήμη εὑρέσεως λειψάνων τῶν ἀγίων τῶν ἐν τοῖς Εὐγενίου. Η γραφὴ μᾶλλον ἀμελής, πολλὲς ἀνορθο-

1. 'Ο πατήρ Jacques Noret, στὸν δποῖον ἀπευθύνθηκα, εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ ἐρευνήσῃ καὶ νὰ ἐξαριθώσῃ δὲ πρόκειται γιὰ τὸν μεταφραστικὸ βίο τοῦ ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος (B II G. 888), καὶ εἰδικὴ γιὰ τὸ ἀπόσπασμα P. G. 114, 929 D8 — 936 C8. Τὸν εὐχαριστῶ θερμά.

γραφίες. Τὸ χαρτί, μὲ πολὺ πυκνές ὑδάτινες γραμμές, παρουσιάζει ὑδάτοσημα: ἀνθος ὄπως Briquet ἀρ. 6688 (ἐτ. 1401).

δ) Δύο άλλα χάρτινα φύλλα, ἕνα μὲ ἐνδείξεις γιὰ τὴν ἀνάγνωση τῶν εὐαγγελίων (*Xρὴ γινώσκειν κτλ.*), σχ. 4°, 16. αἱ., καὶ ἕνα άλλο ἀπὸ Μηναῖο, σγ. 8°, 16. αἱ.

2. ΣΥΛΛΟΓΗ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ Β. ΓΙΑΝΝΑΚΗ

‘Ο φίλος ἀρχιτέκτων κ. Βασίλειος Ν. Γιαννάκης (δόδος Καλλισπέρη 24, ’Αθήνα), γνώστης ἀριστος τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, πού τὴν ἀγαπᾷ καὶ τὴν καλλιεργεῖ μὲ πίστη καὶ ἀφοσίωση, εἶχε τὴν καλοσύνη νὰ μοῦ δεῖξῃ τέσσερα μουσικὰ χειρόγραφα ποὺ ἔχει συγκεντρώσει στὴν Ἰδιωτική του συλλογή. Εἶναι ὅλα μεταγένεστερα, τοῦ δεύτερου μισοῦ τοῦ 18ου αἰώνα, ἀλλὰ δὲν παύουν γι’ αὐτὸῦ νὰ εἶναι ἐνδιαφέροντα γιὰ ὅσους ἀσχολοῦνται μὲ τὴ βυζαντινὴ μουσικὴ. Τὸν παρακάλεσα νὰ καταρτίσῃ ἔναν σύντομο κατάλογο, τὸν ὃποῖο καὶ δημοσιεύω παρακάτω, ἐπιθεωρημένον ἀπὸ ἐμένα στὶς παλαιογραφικὲς λεπτομέρειες καὶ προσαρμοσμένον στὸ σχῆμα ποὺ ἀκολουθῶ γιὰ τὶς περιγραφὲς τῶν χειρογράφων.

1. Χάρτ. $15 \times 10,5$ φφ. 157 στ. 11 (22) - 13(26) β' Ημ. 18.αι.

³ Αγθολογία Στιγμαρίου (χερουβικῶν καὶ κοινωνικῶν).

φ. 1 «Αρχὴ σὺν Θεῷ ἀγίῳ τῶν κατ' ἥχον χερουβικῶν, τὰ παρόντα ποίημα κύριο Χρυσάφου τοῦ νέου, καὶ πρωτοψάλτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας».

φ. 15 Μπαλασίου ιερέως, γεοργιβικά κατ' ἥγον.

φ. 30 Χονσάφου τοῦ νέου, κατ' ἥγον κοινωνικά.

φ. 40 Μπαλασίου ιερέως, κοινωνικά.

φ. 50 Πέτρου Λαμπαδαρίου, Ἀρχὴ τῶν κατ' ἡχον χερουβικῶν καὶ κοινωνικῶν ὕμνων.

φ. 82 *Toū aὐτοῦ*, 'Αργὴ καὶ τῶν κατ' ἔγον κοινωνικῶν ὕμνων.

φ. 99 Κοινωνική της ολης ἐβδομάδος καὶ εἰς τὰς ἑορτάς.

в. 133 Катънътът е

φ. 137 Καλλίστου ιερομονάγον, γερουβικὰ καὶ κοινωνικά.

φ. 144 «Τατάγιον σύντομον, εἰς τὴν εἰσοδον τοῦ τιμίου σταυροῦ».

φ. 145 'Αντωνίου ιερέως καὶ οἰκονόμου, σύντομα χερουβικὰ κατ'

ຖែរយោង

4. Δὲν ἀριθμοῦνται τετράδια. Δύο γραφεῖς: διὰ x^1 τὰ φφ. 1 - 13, 33 - 49, γραφὴ ἐπιμελημένη, εὐχάριστωσες: διὰ x^2 τὰ φφ. 14 - 33, 50 - 130, 133 - 156, γραφὴ

διειγώτερον ἐπιμελημένη, μᾶλλον δισκανάγνωστος. Τὰ φφ. 131 - 132, 157 - τέλους ἀγραφα. Ἐρυθρογραφία. Κατάστασις καλή. Στάχωσις χαρτονίη - δερματίνη ἀπλῆ.

2. Χάρτ. 17 × 11 φφ. 126 στ. 10 (20) β' ημ. 18 αἱ.

Αναστασιματάριον («ἀργὸν»)

- φ. 1 - 8 Θεωρία περὶ τῶν σημείων τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς.
 - φ. 9 Κεκραγάρια κατ' ἥχον.
 - φ. 112 Τὰ ἔνδεικα ἑωθινά.
- A. Γραφὴ λίνων καλλιγραφική. Πλουσία ἐρυθρογραφία. Κομψὰ πεποικιλμένα καὶ πολύχρωμα ἀρχικὰ καὶ ἐπίτιτλα. Περάριττα ἀγραφα ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει. Στάχωσις χαρτονίη - δερματίνη μετὰ χαραγμάτων.

3. Χάρτ. 17 × 14,5 φφ. 148 στ. 11 (22) β' ημ. 18. αἱ.

Ανθολογία (ὅρθρου).

- φ. 1 «Ἄνθολογία παρὰ διαφόρων νέων ποιητῶν συντεθεῖσα. Τὸ παρὸν ϕάλλεται εἰς τὰς ἀγρυπνίας· σύνθεσις κύριο Πέτρου Λαμπαδαρίου».
- φ. 11 «Κεκραγάρια κατ' ἥχον παλαιά, ἔξηγήθησαν δὲ παρὰ κύριο Πέτρου τοῦ Λαμπαδαρίου».
- φ. 28 «Ἐτερα κατ' ἥχον κεκραγάρια σύντομα τοῦ αὐτοῦ κύριο Πέτρου σύνθεσις».
- φ. 32 «Εἰς τὰς Κυριακὰς μετὰ τὸν Τριαδικὸν κανόνα· τοῦ αὐτοῦ κύριο Πέτρου σύνθεσις».
- φ. 33 «Τὸ παρὸν ϕάλλεται εἰς τὰς ἑορτὰς τῆς Θεοτόκου· σύνθεσις κύριο Πέτρου Μπερεκέτη».
- φ. 39 «Πολυέλεος συνοπτικὸς κύριο Ιωάννου Πρωτοφάλτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας».
- φ. 49 «Ἐτερος πολυέλεος κύριο Δανιὴλ Πρωτοφάλτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας».
- φ. 62 «Ἐτερος πολυέλεος κύριο Πέτρου τοῦ Λαμπαδαρίου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας».
- φ. 75 «Ἐτεροι τοῦ αὐτοῦ κύριο Πέτρου».
- φ. 86 Πασαπνοάρια Ιωάννου Πρωτοφάλτου καὶ Πέτρου Λαμπαδαρίου.
- φ. 108 «Μετὰ τὸ ἑωθινὸν εὐαγγέλιον ϕάλλεται τὸ παρόν· κύριο Πέτρου Λαμπαδαρίου».
- φ. 110 Τιμιωτέραι αργαὶ τοῦ αὐτοῦ.
- φ. 112 Δοξολογίαι κύριο Ιωάννου Πρωτοφάλτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

φ. 119 Ἐπέρα κύρῳ Δανιὴλ Πρωτοφάλτου τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.
 φ. 122 «Ἐπέρα τοῦ μακαρίτου Πέτρου Λαμπαδαρίου» (βλ. *B.*).
 φ. 137 Τρισάγιον τοῦ σταυροῦ, καὶ φ. 140 τρισάγιον νεκρώσιμον,
 ἐξηγηθέντα παρὰ Πέτρου Λαμπαδαρίου.

φ. 143 «Κύρῳ Ιωάννου τοῦ Κουκουζέλου, ὅπερ ἐξηγήθη παρὰ τοῦ
 αὐτοῦ Λαμπαδαρίου Πέτρου».

φ. 147 «Εἰς φῆμην ἀρχιερέως· ἐξηγηθὲν ἐκ τοῦ παλαιοῦ παρὰ τοῦ
 αὐτοῦ Πέτρου Λαμπαδαρίου». "Ἐπονται πολυχρόνια.

φ. 148 Τέλος τοῦ ὄρθρου.

A. Δὲν ἀριθμοῦνται τετράδια. Χεὶρ ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ἀρ. 2. Γραφὴ ἐπιμε-
 λημένη, εὐκάγνωστος. Στάχωσις νεωτερικὴ (δέρμα κόκκινον) μετὰ ἐντύπων κοσμη-
 μάτων καὶ παραστάσεων (ἐν τῷ μέσῳ τοῦ προσθίου ἐξωφύλλου Σταύρωσις).

B. Ἡ μνεῖα ἐν φ. 122 τοῦ Πέτρου Λαμπαδαρίου ὡς «μακαρίτου» δηλοῖ δτι
 τὸ χρ. ἐγράφη μετὰ τὸ 1777, ζτος τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

4. Χάρτ. 18 × 13 φφ. 80 στ. 11 (22) ξτ. 1789

Ἀναστασιματάριον («σύντομον»).

φ. 1 Ἀναστασιματάριον ἐκκλησιαστικὸν συντεθὲν παρὰ τοῦ μου-
 σικολογιωτάτου διδασκάλου κύρῳ Πέτρου Πελοποννησίου, λαμπαδαρίου
 τῆς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης Ἐκκλησίας.

Α. Δὲν ἀριθμοῦνται τετράδια. Γραφὴ ἐπιμελής, οὐχὶ ίδιαιτέρως ἐμπείρου χει-
 ρός. Ἐρυθρογραφία. Στάχωσις νεωτερικὴ μετὰ χαραγμάτων.

B. Τὸ παρὸν ἀναστασιματάριον εἶληφε πέρας διὰ χειρὸς ἐμοῦ Νικολάου
 πατ(α) Ιωάννου. Ἐν ἔτει σωτηρίᾳ ,αψτθ' αὐγούστου ις' [1789].

Bβ. (ἐν πφ. I): ἐτούτη ἡ φαλτικὴ ὑπάρχει εἰναι τοῦ Ιωάννη τοῦ Νικολάου τοῦ
 οἰκονόμου . . . [Οὗτος εἶναι προφανῶς διὰ τοῦ βιβλιογράφου].

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ ΤΗΣ ΝΕΑΠΟΛΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΤΟ ΕΒΔΟΜΟ ΑΙΩΝΑ

‘Αρκετές είναι οι πληροφορίες που σώθηκαν για έλληνικές μεταναστεύσεις στὸ βασίλειο τῆς Νεάπολης ἢ σὲ ἄλλες περιοχές τῆς Ἰσπανοκρατούμενης Κάτω Ἰταλίας κατὰ τὸν 16ο αἰώνα. Μερικές ἀναφέρονται σὲ σποραδικές περιπτώσεις ἐποικισμοῦ, μὲ “Ἐλληνες φυγάδες, τῆς Καλαβρίας, τῆς Ἀπουλίας καὶ τῆς Σικελίας¹. Οἱ πιὸ πολλὲς ὅμως μαρτυρίες είναι σχετικές μὲ τὴν ὁμαδικὴ φυγὴ τῶν κατοίκων τῆς Πάτρας, τῆς Ἀνδρούσας, τῆς Μεθώνης, τῆς Κορώνης καὶ μερικῶν ἀκόμη περιοχῶν τῆς νοτιοδυτικῆς Πελοποννήσου, ἡ ὁποίᾳ πραγματοποιήθηκε ὑστερα ἀπὸ τὴ λήξη τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων τοῦ Andrea Doria στὴ νότια Ἑλλάδα καὶ τὸ ἀδοξὸ τέλος τῆς πρόσκαιρης ἴσπανικῆς κατοχῆς τῆς Κορώνης (1532 - 1534).’ Η μετανάστευση ἔκεινη τῶν Πελοποννησίων (γιὰ τὴν ὁποίᾳ πολλὰ στοιχεῖα θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἀντλήσῃ ἀπὸ σημαντικὰ ἔγγραφα τῶν ἀρχείων τῆς Νεάπολης, ποὺ δημοσιεύτηκαν πρὶν ἀπὸ χρόνια ἀσχολίαστα καὶ μὲ λάθη στὸν «Νέον ‘Ἐλληνομνήμονα»²) προκάλεσε, καθὼς είναι γνωστό, καὶ τὴν ἀνάπτυξη μᾶς ἀπὸ τὶς πιὸ ἀκμαῖες ἔλληνικὲς παροικίες τῆς Ἰταλίας, τῆς ἔλληνικῆς κοινότητας τῆς Νεάπολης³.

‘Αντίθετα μὲ τὸν 16ο αἰώνα, οἱ πληροφορίες ποὺ ἔγιναν ὡς τώρα γνωστὲς γιὰ έλληνικές μεταναστεύσεις στὸ βασίλειο τῆς Νεάπολης κατὰ τὸν 17ο αἰώνα είναι καὶ ἔλαχιστες καὶ ἀσαφεῖς.⁴’ Αναζητώντας στὰ ἴσπανικὰ

1. Γιὰ ὅλες γενικὰ τὶς μεταναστεύσεις ‘Ἐλλήνων (πρὶν ἀπὸ τὸν 17ο καὶ κατὰ τὸν 18ο αἰώνα) στὴν Ἀπουλία, Καλαβρία καὶ Σικελία, βλ. A. E. Βασαλοπούλου, ‘Ιστορία τοῦ Νέου ‘Ἐλληνομνήμονα’, τόμ. 2, Θεσσαλονίκη 1964, σ. 64 - 68, 68 - 70, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία’ πρβ. καὶ τόμ. 3, Θεσσαλονίκη 1968, σ. 138, 267 καὶ 536 - 546.

2. Συνρ. Π. Λάμπρον, Μετανάστευσις ‘Ἐλλήνων, ίδιως Πελοποννησίων, ἀποίκων εἰς τὸ βασίλειον τῆς Νεαπόλεως, Νέος ‘Ἐλληνομνήμων 8 (1911) 377 - 461. Ο ἐκδότης ὑποσχέθηκε (σ. 380) νὰ τὰ σχολιάσῃ ἀργότερο, ἀλλὰ δὲν πρόλαβε νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ὑπόσχεσή του. Μερικὰ ἀκόμη ἔγγραφα γιὰ τὸ ίδιο θέμα βρέθηκαν στὰ κατάλοιπά του καὶ δημοσιεύτηκαν μὲ πάρα πολλὰ λάθη στὸν Νέον ‘Ἐλληνομνήμονα 20 (1926) 9 - 19 καὶ 158 - 181.

3. Τὴ βιβλιογραφία βλ. στοῦ I. K. Χασιώτη, Μακάριος, Θεόδωρος καὶ Νικηφόρος οἱ Μελισσηνοὶ (Μελισσουργοί), Θεσσαλονίκη 1966, σ. 54 σημ. 1 καὶ 55 σημ. 1, 2.

4. Βλ. F. A. Primaldo Coco, Casali albanesi nel Tarentino, Grottaferrata 1921, σ. 12 - 13, 72.